

SEVGİ

dünyası

SAYI: 200008 FİYATI: 900.000 TL.

BİR OLMAK HÜR OLMAKTIR

Dr. Refet Kayserilioglu

SEVGİNİN İNCELİĞİ

Güngör Özyiğit

GEÇMİŞE

YOLCULUK YAPTI

Nelda Bayraktar

NADA BRAHMA

(DÜNYA SESTİR)

Der: Mehmet Çalışkan

AYIN DOSYASI:

BİN YILIN BİRİKİMİ

(1501-1600)

Aylık Kültürel
ve Siyasi Dergi

Cilt: 32
AĞUSTOS 2000
Sayı: 360

SEVGİ YAYINLARI
TİC. LTD. ŞTİ.

adına
Sahibi ve Genel Yayın
Müdürü
Dr. Refet Kayserilioglu

Yazı İşleri Müdürü:
Güngör Özyiğit

Yayın Kurulu:
Güngör Özyiğit
Nelda Bayraktar,
Zeynep Elkâtip,
Hale Ürkmezgil
Özenç Kayserilioglu

Halkla İlişkiler Müdürü:
Tülin Özyiğit

Haberleşme Sorumlusu
Kâzım Erdemoğlu
250 42 42

Okur - Abone İlişkileri

Kâzım Erdemoğlu
252 85 85

Yönetim Yeri:
Aydede Caddesi
Kıvılcım Apt. No. 4/5
80090 Taksim/İSTANBUL
Tel: (0212) 250. 42. 42.

Yazışma Adresi:
SEVGİ DÜNYASI

P.K.471-Beyoğlu-İST.
80090

Mizampaj ve
Teknik Danışman
Hale Ürkmezgil

Dizgi:
Özenç Dizgi

Baskı
Form Matbaacılık
613 88 25 - 613 89 73

Fiyatı: 900. 000 TL
Yıllık
Abone:10.000.000TL.
Yurt Dışı: 15.000.000 TL.

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sevgili Dostlar

Dr. Refet Kayserilioglu	1
Bir Olmak Hür Olmaktır	
Dr. Refet Kayserilioglu	2
Esinler	
Olgay Göksel	9
Sevginin İnceliği	
Güngör Özyiğit	10
Geçmişe Yolculuk Yaptı	
Nelda Bayraktar	14
nada brahma	
Der. Mehmet Çalışkan	17
Gönül Kapıları	
Çev:Acar Doğangün	21
Düşüncede Gizlenen Niyet	
Nadide Kılıç	26
Tehlikeyi Sevmek	
Arın İnan	28

MILLENİUM DOSYASI BİN YILIN BİRİKİMİ (1501-1600)

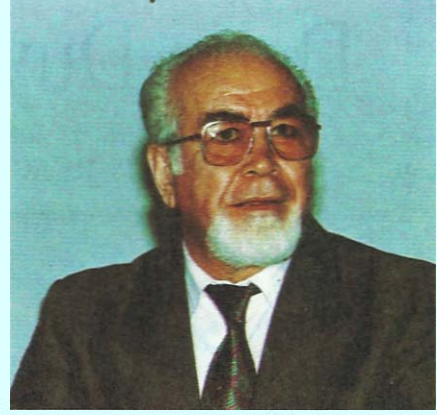
Muhteşem Süleyman.....	33
Kubbede Kalan Hoş Bir Ses	35
Koca Sinan	36
Küçük Kıyamet.....	37
Rönesans	38
Machiavelli	40
İnsancılık ya da Hümanizma	42

Hayatımız Mizah

Güngör Özyiğit	46
----------------	----

Sevgili Dostlar

Hiç düşündünüz mü? *O, Yaratan, Allah neden var? Ve biz, insanlar neden varedildik? O'nun varlığı, olmazsa olmaz ilk şarttır.* Her şeyi büyük bir bilgiyle yarattığına, düzenle yürüttüğüne göre, çok bilgili ve çok güçlüdür. Daha doğru bir deyimle, her şeye gücü yetendir. İçinde bulunduğumuz galaksinin (gökadanın) bir ucundan diğer ucuna varmak için ışık hızıyla gidersek, yüz milyon ışık yılı gitmemiz gerekir. Bizim gökadamızdan daha büyükler ve daha küçükler var. Onların hepsi kendi eksenini etrafında döndüğü gibi, belli bir yöne doğru da gitmektedirler. Bu galaksilerden (gökadalardan) kâinatta (Evrende) milyonlarca var. Bizim güneş sistemimiz bizim gökadamızın kenarlarına yakın bir yerindedir. Bir gökadanın içinde milyonlarca güneş sistemi var. Oralarda da canlılar var mı bilmiyoruz. Ama böyle korkunç büyüklükteki bir evrende, sadece küçücük dünyada canlı olduğunu kabul etmek yanlış olur. Bütün bu eni boyu bilinmeyen korkunç büyüklükteki evrenin üstünde yalnız O ve yalnız O'nun emri vardır. *O'nun bulunduğu yeri, O Erişilmez Olanın yerini bizim bilmemize ve idrâk etmemize imkân yoktur.* Buna mukabil O her yerde ve her şeyin içindedir.

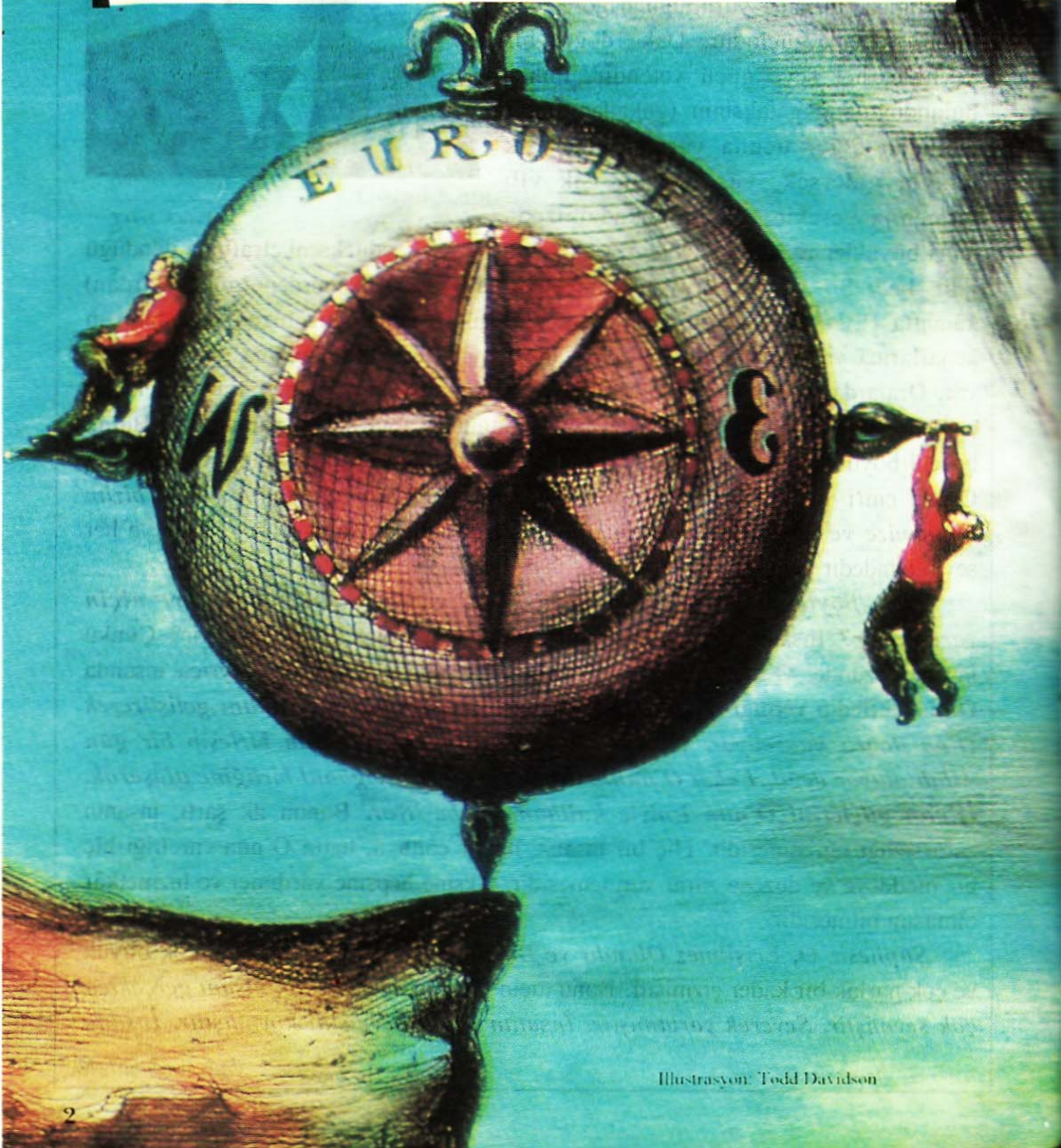
Peki böylesine Yüce, her şeye gücü yeten varlık, insanları niçin yaratmıştır? İnsana niçin diğer canlılardan üstün bir değer vermiştir? Çünkü insanın özünde, O'ndan gelen *Öz - Ruh* dediğimiz bir öz var. Ayrıca insanda O'nun lütfedip verdiği *bir akıl* var. *İnsan özünü, ruhunu ve aklını geliştirerek O'na doğru yükseliyor. O'na doğru gidiyor ama, O'nunla birleşip bir gün Allah oluyor değil. Fakat O'nunla düşünce, duygu ve gönül birliğine ulaşarak, O'nun güçlerini O'nun izniyle kullanmaya başlıyor.* Bunun ilk şartı, insanın zararsızlığı öğrenmesidir. Hiç bir insana, hiçbir canlıya, hatta O'nun varedtiği hiç bir maddeye ve düzene zarar vermemesidir. Aksine hepsine yardımcı ve hizmetkâr olmasını bilmesidir.

Şüphesiz O, Erişilmez Olandır ve Birin Biridir. Ama insan için çok büyük ve çok parlak bir kader çizmiştir. Bunu niçin yapmıştır? *Yaratan, insanı gerçekten çok sevmiştir. Severek yaratmıştır. İnsanın özüne sevgisini koymuştur. İnsana*

(Devamı 47. sayfada)

BİR OLMAK HÜR OLMAKTIR

DR. REFET KAYSERİLİOĞLU

İllustrasyon: Todd Davidson

BİRLİKTEN KUVVET DOĞAR

Bir baba, son günlerinde hasta yatağında iken, beş oğlunu yanına çağırır. Onlara der ki: "Hepiniz aynı boyda ve aynı kalınlıkta ikişer sopa kesip getirin" Oğullar sopaları getirince, baba: "Şimdi sopalarınızın birer tanesini bana verin, diğerleri sizde kalsın." Çocuklar öyle yaparlar. Baba, kendinde toplanan beş sopayı daha önce hazırlattığı bir sicimle büyük oğluna sımsıkı bağlatır ve o bağlı sopaları tekrar eline alır. Oğullarına büyük yükten küçüğe sırayla elinizde kalan tek sopaları 'kırın' der. Oğullar sırayla ellerindeki sopaları kolaylıkla kırarlar. Beşi bir araya bağlanmış sopaları baba, önce en büyük oğula verir: "Şimdi bunu kır!.." der. Büyük oğul kıramaz. Sırayla diğer

dört oğul da dener, hiçbiri kıramaz. Baba bu güzel öğretici uygulamadan sonra, alınacak dersi dile getirir: "*Görüyorsunuz tek sopalarınızı hepimiz kolaylıkla kırdınız. Ama beşi bir arada bağlı sopaları hiçbiriniz kıramadınız. Siz de tek tek olursanız, sizi kolayca alt ederler. Ama beşiniz birlikte, birbirinize bağlı, tutkun ve birbirinize destek olursanız sizi kimse yenemez. Siz birlikte daima güçlü olursunuz. Birliğinizin harcı sevgi, yardım ve hoşgördür. Birbirinize kız-*

mayacaksınız, affedeceksiniz. Kimsenin sizin birliğinizi bozmasına izin vermeyeceksiniz. Birbirinizin değerini hep göreceksiniz, hep söyleyeceksiniz. Birlikte yüce olacak ve mutlu olacaksınız. Birlikten kuvvet doğduğunu herkese göstereceksiniz. Sizlerden son dileğim budur."

Bir köyde herkes kendi tarlasını ekip

biçiyor, kendi hayvanlarına kendileri bakıyordu. Bazısı iyi geçiniyor, bazısı kıt kanaat geçiniyordu. Bir gün onlara, bir akıllı ve bilgili kişi, bütün köy halkının birleşerek bir kooperatif kurmalarını salık verdi. Ziraat mühendisi olan o akıllı ve bilgili kişiye kooperatifin başına geçmeyi teklif ettiler. "Sen de gelirden hisse alırsın" dediler. O değerli zat: "Bu teklifi

kabul etmem için bazı şartlarım var." dedi. "*Benim başarıya ulaşabilmem ve kooperatifin de kuvvetli olması için, sizlerin tam bir uyum içinde olmanız gerekir. Bunu da birbirinizi daha çok severek, birbirinize daha çok destek ve yardımcı olarak sağlayabiliriz. Kimse haksızlığa, kıskançlığa, birbirini kötülemeye sapmayacaktır. Sizler hepimiz iyi insanlarsınız, elbette hepimiz birbirinizin iyiliğini istersiniz."* Onun şartlarını bütün köylüler seve seve kabul

Birliğin gereğini
ve yararlarını gören,
birbirini seven,
iyiliğe ve
fedakârlığa hazır kişiler
arasında çok yararlı
ve çok köklü birlikler
kurulabilir.

ettiler. “Eğer bir yanlışımız olursa bizi uyar” dediler.

O bilgili ve iyi gönüllü kişinin girişimleriyle kooperatif süratle kuruldu. Kredi ile traktör ve biçer döver alındı. Tarlalar traktörle sürülmeye, ürünler biçer döverle toplanmaya başlandı. Tarlaların verimini artıracak tedbirler alındı. Köyde modern ağıllar ve ahırlar kuruldu. Meralara bile bakım yapıldı. Hayvanlar en gelişmiş metodlarla bakılmaya, onların sütlerinden, ve etlerinden daha çok verim alınmaya başlandı. Köydeki işler bitince, traktör ve biçer döverler komşu köylere kiralanmaya başlandı. Oradan da gelir elde etmeye başladılar. *Köyde fakir, yoksul ve boş oturan kalmamıştı. Herkes bir işte çalışıyordu. Çalışmak herkese huzur ve zindelik kazandırmıştı.*

Herkes birbirini kolluyordu. Aralarında sevgi ve birlik gittikçe artıyordu. Bilgili Ziraat Mühendisi köyün yöneticisi ve herkesin sevgilisi olmuştu. O da herkesi çok seviyor ve kolluyordu. Köye refah gelmişti. Birlik ve mutluluk kurulmuştu. Herkes bu durumdan çok memnundu.

AVRUPA BİRLİĞİ

Avrupanın altı ülkesi çıkarlarının aralarındaki birliği kuvvetlendirmekte

olduğunu gördüler. Bir Avrupa Devletler Topluluğu kurmayı kararlaştırdılar. Bu, sevgiye ve insani duygulara dayanmayan bir birlik olduğu halde, kısa sürede bütün üye ülkelere yararlı olmaya başladı. Almanya, Fransa ve İtalya'nın başı çektiği bu birlik kurulurken, geçmişin acı hatıraları, hepsinde tereddütler uyandırmıyordu. İki Cihan Harbinde Almanya ve Fransa harbe girmişlerdi. Sonra tüm

Avrupa ve tüm dünya bu savaflara katılmıştı. Milyonlarca ölü ve yaralı vardı. Birçok şehirler yıkılmış ve yıkılmıştı. Onların, eskinin kinlerini içlerinden atarak birbirine dostça el uzatmaları büyük bir aşama idi. Artık onlar kavga etmeyecekler, ortak hareket edecekler, kimse ölmeyecek, hiçbir yer yıkılmayacak, aksine her ülke daha mamur olacak, herkes daha

zengin ve korkusuz olacaktı. İlk andaki tereddütler, iyi sonuçlar alındıkça kayboldu. Sonra Avrupa Birliği büyümeye başladı. Türkiye ve Yunanistan da aday üye ülkeler arasında idi. Yunanistan şartları yerine getirdiği için AB'ye girebildi. Türkiye çeşitli çalkantılar, askeri darbeler ve mali sıkıntılar yüzünden o birliğe Yunanistanla beraber giremedi. Ancak geçen sene (1999'da), Türkiye'nin adaylığı daha kuvvetli hale geldi. Türkiye'nin Kopenhag ve Helsinki

koşullarına uyması istendi. Şimdi Türkiye bir yandan enflasyonunu düşürmeye, bir yandan da o koşullara uymaya çalışıyor.

AB'ye bizden önce giren Yunanistan'ın kalkınması hızlı bir şekilde devam etmektedir. O birliğe katılan bütün Avrupa Ülkeleri, birliğin kazandırdığı ekonomik ve sosyal nimetlerden yararlanmaktadırlar. En önemlisi birbirinden zarar gelecek endişeleri kalmadı. Her üyenin topluluk içinde bir değeri oldu. Ticaretleri, üretimleri ve refahları hepsinde arttı. Şimdi tek para birimine de (Euro) gittiler. Birliğin tüm üyeleri birbirine vizesiz, pasaportsuz gidip geliyorlar. Birlikten hepsinin hürriyeti (bağımsızlığı) arttı. Hepsine gelişme ve refah geldi. İleride bu birlik yalnız çıkar birliği olmaktan çıkar da, sevgi ve kardeşlik bilinci ağır basmaya başlarsa, refah, mutluluk ve hürriyet hepsinde çok daha fazla artacaktır

DOST OLAN BİR OLAN İYİ YAŞAR...

Dost olmanın, bir olmanın ve birleşmenin faydalarını göremeyen insanlar, malını, hakkını ve menfaatlerini korumak için sürekli kavga ederler. Kavga edenlerden yenen de, yenilen de, zarardadır. Belki birinin zararı diğerinden biraz

fazladır. Fakat her an düşmanlık ve te- dirginlik içinde olmaları, onların güçle- rinin ve enerjilerinin boşa harcanmasına, hep huzursuz olmalarına yolaçmaktadır. Düşmanlığın ve sürtüşmenin devam etmesi zararlarının büyümesini getirir. Araya akıllı ve iyi niyetli araçlar girerse, onları barıştırır, onlar yavaş yavaş dost ve kardeş olmanın, güçlerini birleş- tirmenin yararlarını görmeye başlarlar.

Emekler, güçler, en başta gönüller birleşince, huzur ve mutluluğun yanında hakların, menfaat- lerin, malların ve kişiliklerin de daha iyi korunduğu, he- men görülmeye baş- lanır. Birlik iyi olun- ca kimse zarara uğ- ramaz, herkes ka- zançlı, huzurlu ve hür olur. Hür olur diye bilhassa vurgu- luyorum. Bir kimse düşmanların ara- sında rahat edebilir

Bir olanlar güçlü olurlar
ve her şeyi yapabilirler.
Bir olanlar yılmazlar ve
yıkılmazlar. Onlar
Yaratanın birliğinden de
güç alarak bir çekim
merkezi oluştururlar. O
çekim merkezi, yeni
enerjileri üzerine çeker.

mi? Düşman değil de kendisini sevmeyen, kıskanan ve eleştiren kişilerin arasında bile serbest hareket edemez. Söyleyeceklerini söyleyemez, değerlerini rahatça ortaya koyamaz. Hep bir kusur bulunacağını, her sözüne ve her hareketine bir kulp takılacağını bilirse, çok doğru da olsa düşüncelerini ve görüşlerini söyleyebilir mi? Öyle bir ortamda insan sürekli savunma durumundadır. Nereden ne gibi bir zarar geleceğini bekler durur.

Halbuki hür bir ortamda, kendisini

sevenlerin arasında, insan görüşlerini, düşüncelerini rahatça ortaya koyar. Düşünceleri ve görüşleri doğru ve yararlı ise, herkesin takdirini ve sevgisini kazanacağını bilir. *O ortamda kısıtlama ve sınırlama yoktur, aksine destek olma ve teşvik etme vardır. Öyle ortamlar insanların gelişmelerini sağlayan, hürriyetlerini doya doya kullanacakları, destek olan ortamlardır.*

Çoğu kimse bunun tersini düşünür. Birliğe ulaştınca, insanlarla bir olunca, serbestliğinden, kişiliğinden, hürriyetinden ve menfaatlerinden kayıplara uğrayacağını sanır. Onun için herkese biraz mesafeli durmaya çalıtır. Yani devamlı tetikte, savunmaya hazır durumdadır. Bu düşünce ve bu kuşkuyla gerçek birlik asla kurulamaz. Birliğin

getireceği yararlar elde edilemez. Öyleleri bir topluluk içinde de olsalar, tektirler, kimseyle bir olmaya yanaşmamaktadırlar. En ufak sebeple aralarında buldukları topluluktan kopmaya hazırdırlar. Eğer o topluluk yalnız kendi çıkarlarını düşünen, çıkarları için, her kötü şeyi yapmaktan çekinmeyen kişilerden kurulu ise, kuşkulu kişiye hak vermek gerekir. Ama çoğu zaman böyle değildir. Kuşkulu ve güvensiz kişi iyi kişilere de güvenmez

Biribirini seven, iyiliğe, fedakârlığa

hazır kişiler, bir de birliğin gereğini, yararlarını ve zorunluluğunu görüyorlarsa, onlar arasında çok yararlı ve çok köklü birlikler kurulabilir. Düşünceleri, inançları, dünya görüşleri ve dünyadan beklentileri birbirine yakın kişiler arasında çok yönlü ve köklü birlikler kurulur. Bunun için önce birliğe engel olan şeyleri ve birliğe götüren temel esasları iyice bilmek gerekmektedir. Elbette birliğin hamuru her zaman sevgidir.

GERÇEK BİRLİĞE GİDEN YOLDA

Birlik olamayışın temel sebebi, bilgisizliğin ve tecrübe noksanlığının doğurduğu yanlış düşünceler ve yanlış korkulardır. Bu bilgi eksikliğinden dolayı, insanlar bencil oluyorlar. Yalnız kendisini düşünmenin, en

doğru davranış olduğunu sanıyorlar. halbuki yalnız kendisini düşünen, yalnız kalmaya mahkûmdur. Başkalarını da düşünen, onların ilgisini ve sevgisini kazanmaya başlamış olur. Kimseye güvenmeyenler ise, herkesi yabancı ve düşman görmektedirler. Başkaları kötüdür, onlardan insanlara her zaman bir zarar ve kötülük gelebilir. *Başkalarını sevmeyenler ve onlara güvenmeyenler, onları yakından tanımak ve sevecek bir iyi yönleri var mı diye araştırmak*

gereğini de duymazlar. Menfaatleri veya işleri gereği birlikte oldukları kişilere karşı da, sürekli tetikte ve uyanık davranırlar. Öyle kişiler bu düşünce, bu inanç ve bu duygu ile kimseyle gerçek birliğe ulaşamazlar. Böyle kişilerin doğru bilgilerle ve ana esaslarla mutlaka eğitilmeleri gerekir.

Gerçek bir olanlar, birbirine zarar vermezler, faydalı olurlar. Kısıtlamazlar, serbestlik kazandırırılar. Birliğe ulaşanlar hür olurlar, destek görürler. Gönüllerinde bu serbestliğin ve dostlarla çevrili olmanın huzurunu taşırlar. Birlikten kimşenin menfaatine veya kişiliğine zarar gelmez, aksine yarar ve destek gelir. Birliğe ulaşanlar arasında hizmet, sevgi ve fedakârlık yarışı olduğu için herkes güvenlidir ve güçlüdür.

DÜŞÜNCE BİRLİĞİ

Bir olmakta ve birleşmekte büyük faydalar var. Kavga edenler daima zarar görür. Bir olanlar ve dost olanlar iyi yaşar. Birliğe gitmek için düşüncelerinizi ve duygularınızı düzeltmeniz gerekmektedir. *Önce aynı özden yaratılmış, aynı özellikleri, aynı ihtiyaçları taşıyan kardeşler olduğumuzu bileceğiz.* Aramızda bilgi ve kültür farkı, zenginlik

farkı, eğitim farkı olabilir. Yani birlik için aynı seviyede olmak gerekmez. *Ama özde aynıyız. Öyleyse tüm insanlar kardeşiz. Bizi Yaratan Rabbimiz, tüm insanların yükselmesini, arınmasını ve birliğe ulaşmasını istiyor.* Öyleyse Kardeşler birbirimize destek olarak yükseleceğiz, arınacağız ve birliğe ulaşacağız. Bunları yapabilmek için birbirimizin iyi yönlerini sürekli görmemiz, düşünmemiz ve dile getirmemiz gerekir.

İnsanları kardeş olarak seveceğiz, hoş göreceğiz ve affedeceğiz. Herkese kızıp durmakla, hem kendimizi huzursuz ederiz, hem de dostsuz kalırız.

Düşünce birliğine varabilmek için, aynı şeylere iyi, aynı şeylere kötü dememiz gerekir. Bu da aynı doğru esasları, değişmeyen ana esasları, hepimizin kabul etmesiyle ger-

O çekim
merkezindeki
birliğe ulaşmış
kişiler, yanlıştta ve
kötüde olan
kardeşlerini
kolaylıkla düzeltirler
ve hayra çekerler.

çekleşir. İyilik, yardım, doğruluk, bilgileri artırma, sevmek ve düzenle çalışma her devirde yükselten değerli hareketler olarak kabul edilmiştir. Onun için *“Yükselmenin merdiveni beş basamaktır: Doğruluk, iyilik, çalışmak, bilgi ve sevgi.”* denmiştir.

Kötü davranışlar da, başkalarına az veya çok zarar vermek, haksızlık etmek, yalan söylemek, insanları kötülemek, yermek, gıybet yapmak, kızmak, kin tutmak, nefret etmek, tuzak kurmaktır.

Yani insanları sevmemek, onlara zarar vermeyi kendine hak görmektir. Böyle kötü davranışlar da her devirde kötü olarak kabul edilmiş, kınanmış ve cezalandırılmıştır.

“Düşünce birliğine vardığımız zaman, her şeyi kökünden halletmiş olacaksınız. Düşünce birliğine varmak için düşününüz. Bütün insanlar aynı şeyi düşündüğü zaman, biliniz ki, çok mesut (mutlu) bir dünya olacak. (C.8)”

Düşünce birliği, elbette iyi ve doğru esaslarda olacaktır. Kötülerin kötülük için kurdukları birlikler geçicidir. Sonunda birbirinin başını yerler. Devamlı olan ve yükselten doğrularda bir olmaktır.

Tüm insanların birliğine gitmeden önce, en küçük birlik örneği olan *ailede saygıya, sevgiye ve övgüye dayalı birlik kurmaya alışmalıyız*. Sonra o birliği

dostlar, arkadaşlar arasında kurabilmeliyiz. Daha sonra daha büyük birlikle ve aynı düşünceleri paylaşan toplulukla arasında güzel birlikler kurulur. Ancak ondan sonra tüm ülkede aynı iyilere ve doğrulara inanmış kişiler arasında birlik kurulur. O aşamaya gelince, tüm dünyadaki insanlar arasında da güzel birlikle kurulmaya başlanır. Birlikler büyüdükçe güçler ve mutluluklar da artar. *Bir olanlar her şeyi yaparlar. Bir olanlar yıkmazlar. Onlar Yaratanın Birliğinde güç olarak çok güçlenirler ve çok mutlu olurlar. Birliğe ulaşanlar, yeni üstün enerjileri üzerlerine çeken bir çekim merkezi oluştururlar.* Öyle çekim merkezi oluşturanlar, hem çok güçlü, çok huzurlu ve çok mutlu olurlar, hem de kötüde ve yanlışta olan insan kardeşlerin kolaylıkla düzeltirler ve havra çekerler.

e s i n l e r

Çocuğundadır hep akılı
Anneler hep haklı

* * *

Acıları bal eyle de akıllan
Onlardan acı söz söyleyen dost gibi faydalan

* * *

Şeytan düşman, nefis pişman
Akıldır en iyi danışman

* * *

İki elin yaptığını başaramaz biri
Düşünüp danışan iki akıl bir baştan iyi

* * *

Akılsız gönül yol iz bilmez
Gönülsüz aklın ise varmaya gücü yetmez.

* * *

Şaşar insan her gördüğüne
Alışkanlık gözü kör etmese

* * *

Sırf alkış için yaşayan alık
Alkış beklemeyen ise alkışa lâayık

* * *

Dışı süslü bile olsa içi boş olan öter tın tın
Altın çamura da düşse değeri aynı, yine altın

* * *

Duymak istersen içindeki tanrısal sesi
Söküp çıkar kalbinden kin ve nefreti

* * *

Beden denen mabet
Tanrısal bir emanet

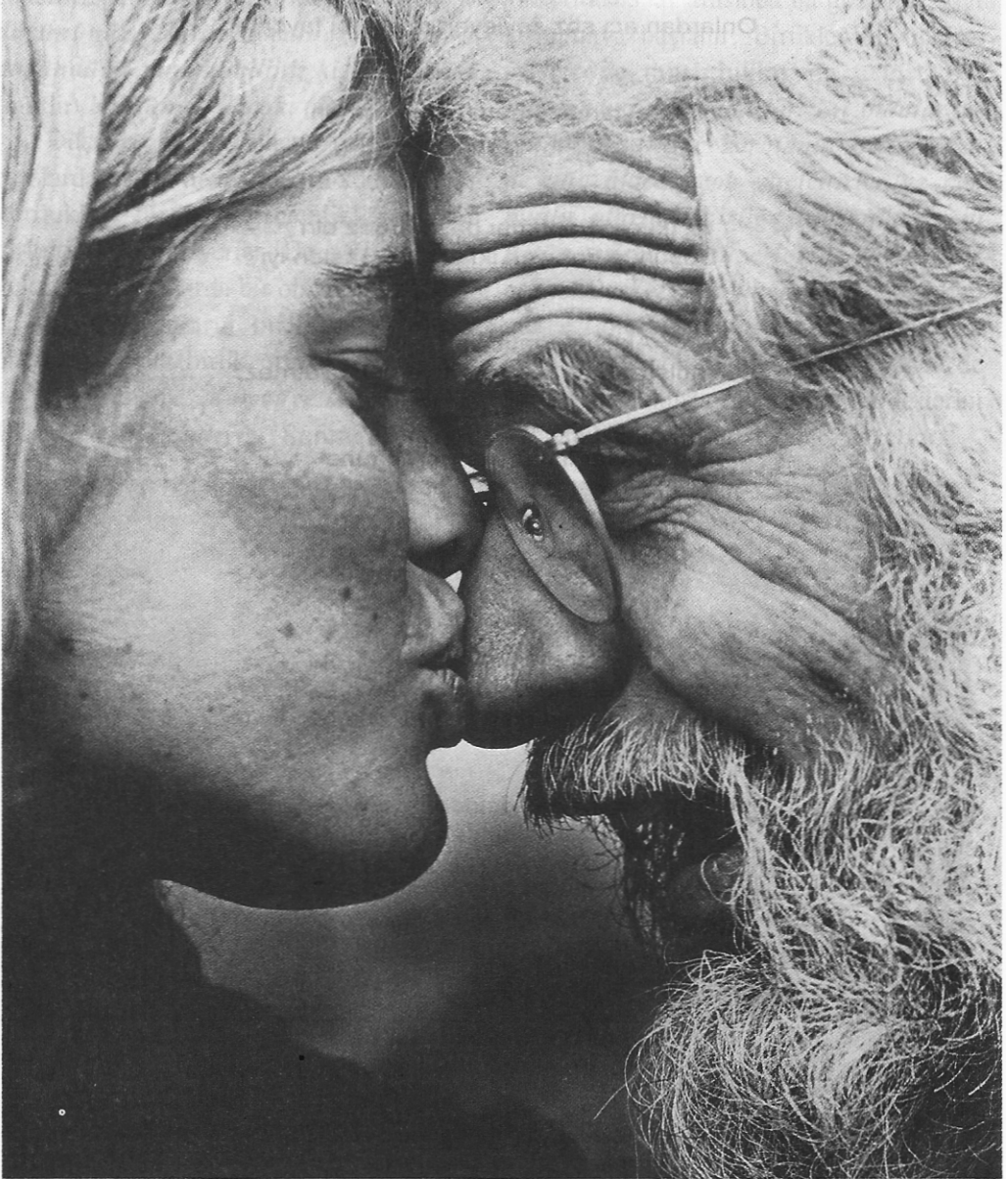
* * *

Akıl insan için gerçek bir hazine
Yoksulluğun en sefilisi bilgisizlik değil de ne?

o l g a y g ö k s e l

Sevginin İnceliği

İnternetten Derleyen: Güngör zyiđit

YÜK OLMADAN YAŞAMA

Eski İspanyol haritacılarının sevgilileri harita çizilirken, “benim için de bir ada çiz” derlermiş. İspanyol haritacısı da sevgilisi için, gerçekte olmayan bir ada çizermiş. Kristof Kolomb bir deniz seferinde, haritadan anlayan bir İspanyol’a gemide suların azaldığını, haritada görülen şu adacıkta içme suyu bulunup bulunmadığını sorunca, İspanyol gülümser ve “Efendim o adanın gerçekte varolduğunu sanmıyorum; onu çizen haritacı, sevgilisine çizmiştir” der. Öylece bu gerçek ortaya çıkar.

Akşit Göktürk’ün “Edebiyatta Ada” kitabında anlatılan bu anekdot, sevginin vericiliğini vurgular. Sevgilisinden haritada bir ada isteyen İspanyol kadını da, ona adayı armağan eden İspanyol haritacı da belli ki sevme sanatında iyice ustalaşmışlar.

İngiliz Kralı Edward sevdiği kadın, bayan Simpson uğruna krallık tacını feda ederek, İspanyolların bu soylu geleneğini çağımıza taşıyabilmiştir.

Çağlar boyunca insanların mutlu bir düzende yaşadıkları yer olarak hep bir “ada” hayal edilmiştir.

Bu durumda çizecek haritası, vazgeçecek krallığı olmayanlar ne yapsın?!

Oysa her birimiz sevgi sayesinde kralcasına büyüttüğümüz benlik ve gururumuzdan vazgeçebiliriz. Ve yine her birimiz gönlümüzün engin denizinde sevdiğimiz için serin adacıklar oluşturabiliriz.

Uzakdoğuda bir Budist Tapınağı, bilgeliği öğrenmek isteyenleri kabul eder. Ne var ki, buradaki iletişimin inceliği konuşmadan anlaşabilmektir. Günün birinde tapınağın kapısına bir yabancı gelir, kapıda öylece durur, sessizce bekler. Burada sezgisel buluşmaya inanıldığından kapıda herhangi bir tokmak, çan veya zil yoktur.

Bir süre sonra kapı açılır, içerdeki Budist, kapıda duran bakıcıya bakar. Göz göze gerçekleşen bu sevgi selâmlaşmasından sonra, sözsüz konuşmalar başlar.

Gelen yabancı, tapınağa girmek, orada kalmak, ruhsal eğitimden geçmek istemektedir. Bunu anlayan Budist, bir süre kaybolur, sonra elinde ağzına kadar suyla dolu bir kapla döner ve bu kabı yabancıya uzatır. Bu, yeni bir kişiyi kabul edemeyecek kadar doluyuz demektir.

Bunun üzerine yabancı tapınağın bahçesinden aldığı bir gül yaprağını suyun üstüne bırakır. Gül yaprağı suyun üzerinde yüzer ama suyu taşırmaz. İçerdeki Budist, saygıyla eğilir ve kapıyı

açarak yabancıyı içeriye alır.

Zira suyu taşırmayan bir gül yaprağına her zaman yer vardır aralarında. Öylece sevginin inceliğini öğrenen, yapıcılığın ve yaratıcılığın da sırrına erer.

GÜZELLİK VE ÇİRKİNLİK

Bir gün bedene bürünmüş güzellikle çirkinlik bir deniz kıyısında karşılaşırlar. Ve birlikte yüzmeye karar verirler. Giysilerini çıkarıp, suya girerler. Bir süre yüzdükten sonra, çirkinlik kıyıya çıkar, güzelliğin giysilerine bürünerek yoluna gider. Güzellik denizden çıkıp, karaya geldiğinde, kendi giysilerini bulamaz. Çaresiz bir şekilde çirkinliğin giysilerine bürünür. Ve güzellik de yoluna devam eder. İşte o gün bugündür bütün erkek ve kadınlar, onları birbirine karıştırır. Ancak içlerinden güzelliğin yüzünü önceden görmüş öyleleleri vardır ki, giysilerine bakmaksızın tanırlar onu. Ve Mevlâna gibi “Nice insanlar gördüm” derler “Üstlerinde doğru dürüst elbise yok” ve eklerler: “Nice süslü püslü elbiseler gördüm, içlerinde insan yok!”

BAHARI ALGILAMAK

Görme engelli bir dilenci, köprünün bir kenarına oturur. Önüne koyduğu bir

kağıtta “Körüm, bana yardım edin” yazmaktadır. Gelip geçen ve yazıyı okuyanlardan bazısı eğilip kutuya birkaç kuruş atar. Oradan geçmekte olan bir yazar, yanında parası olmadığını, ama yazar olarak kendisine yardım edebileceğini söyler. Dilencinin önündeki kağıdın arkasına bir şeyler yazar, kağıdı yerine koyar ve iyi şanslar dileyerek gider. Kağıttaki yeni yazıyı okuyan hemen herkes eğilip kutuya bir miktar para atar. Artan ilginin kağıtta yazılan şeyden kaynaklandığını anlayan dilenci, yazının ne olduğunu veya yazarın oraya ne yazmış olabileceğini merak eder. Para verenlerden birine “lütfen yazıyı sesli olarak okur musunuz?” der ve okunamı dinler:

**“Yaklaşan baharı sizler göreceksiniz.
Ben ise sadece kokusunu duyacağım!”**

NE OLACAK BU DÜNYANIN HALİ?!

Şimdi öykülerden yaşanan gerçeklere dönelim. Ve güncel olayları izleyelim.

Gen şifresinin çözülmesi haberi ile birlikte çoğu kişi bir bayram sevinci yaşıyor. İyice uzayacak ömrünü nasıl değerlendireceği ile ilgili hayaller kuruyor.

İnsanın gen haritasının çıkarılması bilim adına büyük bir başarı elbette. Ve insanlık için umut verici bir müjde.

Clinton ile Blair gen şifresinin çözüm haberini dünyaya birlikte duyururlarken, aynı gün Birleşmiş Milletler Cenevre’de bir zirve toplantısı yapmaktadırlar. Ve sonuçta insanlığın sorunlarını içeren, dünyanın durumunu açıkça gözler önüne seren bir rapor yayınlanır.

“Gen haritası” yanında dünya gezegeninin haritası ne yazık ki hiç de iç açıcı değil.

Raporda rakam rakam belirtilen gerçekler şunlar:

Dünya nüfusu 6 milyar. 1.2 milyar insan hâlâ günde bir dolarla yaşamak zorunda. 3 milyar kişi günde 2 Doların altındaki geliriyle “mutlak yoksulluk” sınırının altında. En yoksul 43 ülkede yaşayan 582 milyon insanın geliri 146 milyar dolar. Buna karşılık en zengin 200 kişinin geliri 1 trilyon doları geçiyor. Her yıl 18 milyon kişi, kolay tedavi edilebilir hastalıklardan dolayı yaşamını yitiriyor. Bunların kurtarılmalari için 5’er Dolar

harcama yeterlidir. Yirmi birinci yüzyıla girdiğimizde, dünya parlamentolarındaki kadın milletvekili oranı yüzde 14’ün altındadır.

Tabloya küresel baktığımızda, zengin kuzeyin yeryüzünde üretilen refahın yüzde 80’ini tükettiğini, fakir güneye ise yüzde 20 kaldığını görüyoruz.

Dünya genelinden Türkiye özeline geldiğimizde, BM raporuna göre Türkiye insanî kalkınmışlıkta 174 ülke arasında 85. sırada. Yani Sri Lanka, Jamaika, Paraguay, Peru, Filipinler, Romanya, Hırvatistan gibi ülkeler bile bizi sollamış durumdadır. Kıbrıs Rum Kesimi 22, Yunanistan 25. sırada.

İnsanî gelişim listesinin ilk üç sırasında Kanada, Norveç ve ABD var. En alttaki üç ülke Sierra Leone, Nijer, Burkina Faso.

Türkiye’de bir kesim Kanada gibi yaşıyor. Büyük bir çoğunluk ise, en fakir ülkeyi aratmayacak sefalette.

Şimdi dünyanın durumundan, insanların sorunlarından sorumlu bir aydın olarak, fakir çoğunluk adına, zengin azınlığa şöyle bir mesaj çeksek: *“Siz doya doya yaşar ve hayattan zevk alırken, biz yaşadığımızı, yüzümüzdeki çile çizgilerini görerek yaşlandığımızdan anlıyoruz” ya da “Siz gen şifresinin çözümü ile ölümü erteleyip, mutlu ömrünüzü uzatmayı hayal ederken, biz ölümü düşünerek yaşadığımız acılara katlanıyoruz”* desek meselâ, azınlıkta olan tuzukuruların insani yanına ve duyarlılığına bir parça dokunmuş olur muyuz acaba?! ■

Geçmişe Yolculuk Yaptı

Nelda Bayraktar

Mustafa Gül, Rumelihisarı'ndaki bahçeli evinin terasında başını ellerinin arasına almış düşünüyordu. Ruhunda derin bir sıkıntı vardı. Adeta boğuluyordu. Gözlerinin önünde sürekli sarı yapraklar uçuşuyordu. Sislerin arasında bir nehir akıyordu. Boyaları dökülmüş sarı bir köprü vardı nehrin üzerinde. Detayları hatırlamak istercesine beynini ve ruhunu zorluyordu ama nafile. Sürekli gördüğü bu tamamlanmamış görüntü, içinde derin bir hüznün ve sıkıntı oluşturuyordu. Bir süredir de sarı ışığa veya sarı renge karşı aşırı bir hassasiyet belirmişti onda. Ne zaman sarıya baksa başı dönüyor ve midesi bulanmaya başlıyordu. Gittiği doktorlar onda renk epilepsisi olduğunu söylemişlerdi. Birkaç tane ilaç vermişler işi oluruna bırakmışlardı.

Bu değişik ruh hali günlerden bir gün çok sevdiği ve değer verdiği bir arkadaşının Adapazarı'na yapacağı iş seyahatine kadar sürdü. İçinden bir ses arkadaşıyla birlikte oraya gitmesi gerektiğini söylüyordu ona. Birlikte yola çıktılar. Adapazarı'na geldiklerinde arkadaşası işiyle ilgili toplantılarla ilgilenirken o da yanına verilen bir şoför arkadaşla birlikte etrafı gezmek istedi. Asıl niyeti

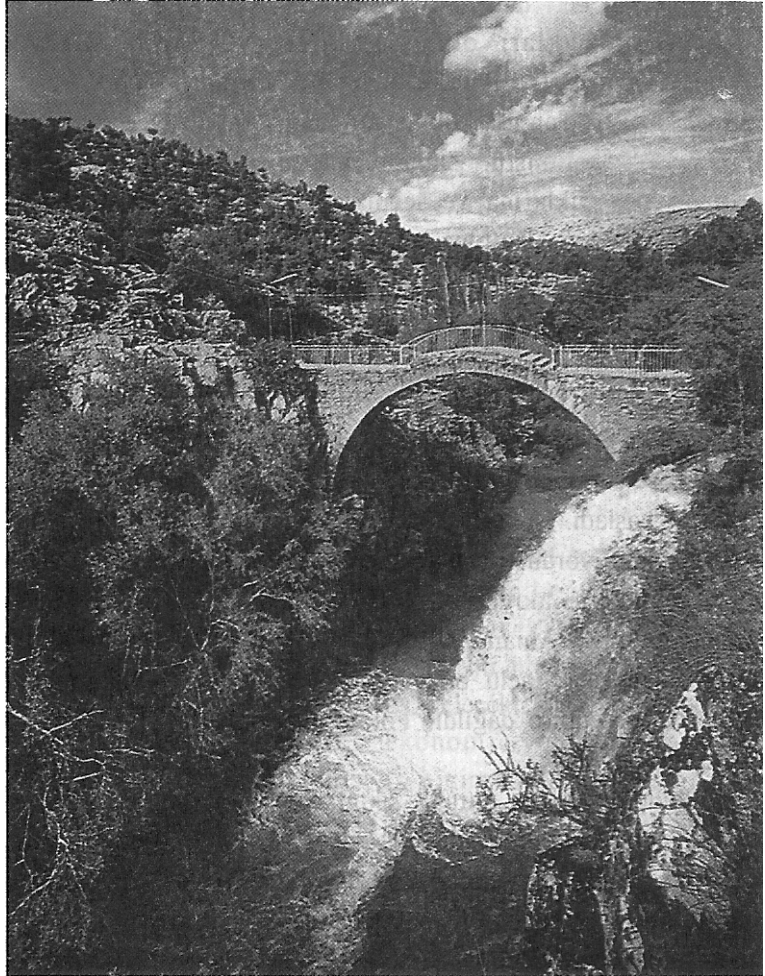
Sakarya Nehri'ne gitmekti. Çünkü askerliğini oradaki kışlada yapmıştı. İçindeki ses şimdi de mutlaka askerlik yaptığı kışlayı bulmasını söylüyordu ona.

27 yıl önce 15. Kolordu, 2. Tümen destek kıtası, Sıhhiye Taburu, Karargâh Takımında askeri hizmetini tamamlamıştı. Kışlasının bir bölümünü görür görmez ağlamaya başladı. Aradan geçen bunca yılda kışlaya yeni bölümler eklenmiş, bazı eski bölümler ise değişik amaçlı kullanılmaya başlanmıştı. Askerlik yaptığı yıllarda varlıklı bir ailesi olmasına rağmen ona para gönderen hiç olmamıştı. Ziyaretine bile zor gelen ailesi onu tam anlamıyla yalnız bırakmıştı. Orada edindiği arkadaşları Bursalı Ramazan, Oflu Mehmet, İstanbullu Ekrem, Konyalı Cemal, Urfalı Ali, Muşlu Necati, Rizeli Kulaksız Murat onu hiç yalnız bırakmamışlar, onun can dostları olmuşlardı. Meslekleri şoförlük, yazıcılık, postacılık, boyacılık, su tesisatçılığı, marangozluk ve camcılık olan bu can ciğer dostlarından ayrılacağı için de çok üzülüyordu.

Çarşı izni aldıkları bir gün hep birlikte gezmeye çıktılar. İstanbullu Ekrem ile Muşlu Necati, Sakarya Nehrini çok seviyorlardı. Kıyısında gezmek istediler.

Nehir o gün kabarmıştı. Üzerinde sarı, eski dar bir köprü vardı. Nehir, içindeki balçıklardan sarıya bulanmış bir şekilde akıyordu. O gün nehir çok tehlikeli olduğundan arkadaşlarını bu sevdadan caydırmaya çalıştılar ama nafiye. Birdenbire Necati'nin sulara gömüldüğünü gördüler. Ekrem ise kıyıda ki balçıkların içinde debeleniyordu. Bütün alay Necati'yi aramak için seferber oldular. Bir veya iki kilometre ötede büyük bir ağacın aşağı sarkan dallarından birine takılı olarak buldular onu. Necati'yi son bir ümitle ambulansa taşırlarken, içi kıpkırmızı olan gözlerini ve balçık içinde olan vücudunu unutmaması mümkün değildi. Acı haber tez geldi. Ne yazık ki kaybetmişlerdi arkadaşlarını. İstanbullu Ekrem'i ise kurtarabildiler ancak tek gözünü Sakarya Nehrine vermişti. Muşlu Necati, sevgili arkadaşı, kardeş gibi sevdiği onun talebesi olmuştu. Okuma yazmayı ona Mustafa öğretmişti. O hem silah arkadaşını hem de öğrencisini kaybetmişti. Ekrem ise bir gözünü kaybettikten sonra sakata ayrılmış ve İstanbul'a gönderilmişti. Bu acı olayın

üzerinden günler geçmiş ve terhis günü gelip çatmıştı. Bütün Karargâh Takımı karar vermişler kaybettikleri arkadaşları için Mevlüt okutacaklardı. Cebinde kalan son altı lirayı da can kardeşinin Mevlütü için harcamıştı. Terhis olabilmek için paraya ihtiyacı vardı ve yol parası bile kalmamıştı. Terhis günü Nizamiye Kapısının önünde ağlamaya başladı. Bütün arkadaşlarının aileleri gelmiş sevinçle evlâtlarını bağırılarak basıyorlar ve memleketlerine götürüyorlardı. Kendi ailesinden hiç kimsenin olmamasına çok

üzüldü. Biraz sonra yanına başçavuşu geldi. Ona “Hayrola, neden gitmedin sen? Bak saat kaç oldu?” diye sordu. “Komutanım yol param kalmamış, gidemiyorum” diyebilmek için çok zorlandı. Kelimeler boğazında düğümlendi. Komutanı ona hatırı sayılır bir yol parası vererek “Al Aslanım, biz daha ölmedik, hadi git ailenin yanına” dedi. Onun da gözleri dolmuştu. Komutanına sarıldı ve o çok sevdiği ve kutsal saydığı asker ocağından ayrıldı.

O günden beri tam 27 yıl geçmişti. Evlenmiş, çocukları olmuş, ticarét hayatına atılmıştı. Ancak pek çok hatıralarla süslü olan askerlik hayatı onun için hep özel olmuştu. Zaman zaman hatıralarını çocuklarına ve sevdiklerine anlatır, paylaşırdı. Kalbine gömdüğü o büyük acısını ise hatırlanması zor bir yere kapatmıştı adeta. Öyle ki hatırlamak istese bile fotoğrafın karelerini bir araya getirmekte adeta zorlanıyordu.

Yeniden kavuştuğu ve hatıralarla dolu kışlasından Sakarya Nehrine doğru yürümeye başladı. İşte sarı dar köprü tam karşısında duruyordu. Sakarya Nehri ise bütün heybetiyle akıyordu. Üzerindeki sarı yapraklar... “Aman Allahım!” dedi. Kafasındaki sisler güçlü bir rüzgâr çıkmışçasına birdenbire dağıldı. Fotoğrafın kendisi işte buydu.

Kalbinde yıllardır tuttuğu sıkıntı ve ıstırapın damla damla nehre döküldüğünü hissetti. Sarı renge karşı olan hassasiyetinin kaynağı bu nehir ve kaybettiği can dostuydu demek ki!..

Yıllardır hayıflandığı bir başka şey ise ona yol parası veren komutanının izini kaybetmiş olmasıydı. İçindeki en büyük isteği onu bulup borcunu ödemektir. Bu düşünce ve duygularla yeniden kışlasına doğru yürürken kışlanın kapısında bir erin ağladığını gördü. “Ne oldu yavrum niye ağlıyorsun?” diye sordu ona. Er terhis olduğunu ama memleketine gidecek parası olmadığını söyledi ona. İsmi Necati Mısırlı imiş ve Erzurumluymuş. Erin isminin sonradan ailesini arayıp sormadığı için hâlâ pişmanlık duyduğu sevgili dostu Necati'nin ismiyle aynı olması içini ürpertti. Kendisinin terhis olduğu gün başçavuşuna sarfettiği sözleri bu er şimdi ona söylüyordu. O da komutanının kendisine söylediği gibi genç askere “Daha ölmedik aslanım, al şu parayı git memleketine” dedi. Asker ağlamaya başladı. “Nereden çıktın sen kimsin amca? Er misin ermiş misin, Allah ne muradın varsa versin!” deyip duruyordu ona. Yanına bir miktar erzak da verdiği eri, hüznün ve sevincin bir arada eriyip oluşturduğu yeni bir duyguyla yolcu etti memleketine.

İstanbul'a döndükten sonra Mustafa Gül kendinde büyük bir rahatlama hissetti. Vazifesini yapmış olmanın verdiği rahatlığı bu. Sarıya karşı olan hassasiyeti bir anda yok olmuştu sanki. Artık ilaçları almasına da gerek kalmamıştı. Ona en büyük sevinci ve şükürü veren bir diğer şey ise her ne kadar kişilerin kendisini bulamadıysa da borcunu ödeme fırsatını Allah'ın kendisine tanımış olmasıydı. ■

nada brahma

Dünya Sestir

Joachim-Ernst Berendt
Derleme: Mehmet Çalışkan

“Paradigma” değişiminden ya da “yeni bir bilinç gelişimi” nden söz ediliyor günümüzde. Elbette bu bilinç değişiminin sonunda ortaya çıkacak “Yeni Çağ” ve buna bağlı olan “Yeni İnsan” düşüncesi de yeni sayılmaz. Teilhard de Chardin, Hermann Hesse ve Jean Gebser gibi düşünürler bundan söz etmişler daha önceleri. “Bir bütün bilinç” konusunu işleyen Amerikalı Walt Whitman da bunların arasında. Hatta kutsal kitaplarda da “Altın Çağ” olarak söz ediliyor bundan...

Öte yandan, Fritjof Capra’ nın dediği gibi: “Modern bilimin keşifleri ve değişik “Yeni Çağ” hareketleri dünyaya bakışımızı köklü bir biçimde değiştiriyor. Yavaş yavaş, gelecekteki bilim, teknoloji, felsefe, ekonomi ve politikamızın temellerini biçimlendirecek yeni bir gerçek ortaya çıkıyor. Bu yeni gerçek vizyonu, ya da yeni paradigma dünyaya holistik (bir bütün) olarak bakıyor. İçinde yaşadığımız evren artık temel parçacıklardan oluşmuş mekanik bir sistem

değil, karşılıklı bağımlılıkların karmaşık bir dokusu olarak görülüyor. Bu ilişki ağı, ayrıca çok da dinamik. Bütün biçimler birbirlerine bağlı ve karşıtlar bir salınım içinde birleşiyor. Yeni gerçeğe öncülük eden Kuantum fiziğinde, atomaltı parçacıklar ayrılmaz kozmik sürecin parçaları olarak kabul ediliyor. Madde, atomaltı düzeyde, sürekli değişen enerji kalıpları, enerjinin sürekli dansı biçiminde algılanıyor ”

Bu “Yeni Bilinç”in, yeni görüşün “New Age” denilen harekete dönüşmesi özellikle Amerika’da başlamış. Ne var ki, bu akımın bir ticaret metası haline getirilmesi de gene Amerikalıların eseri.

Kuşkusuz, “Yeni Çağ”ın bazı önemli düşünürleri Amerikalı, Avrupalı ya da Kuzey Amerika’da yaşayan Hintliler... Dünyanın hiç bir ülkesinde de, “Yeni Paradigma” ya da “Yeni Bilinç”le ilgili olarak Amerika’daki kadar kitap yayınlanmadı.

Bu yazı, varlığı alaya alanlarca bile hissedilen bu “Yeni Bilinç”i elé alıyor. Gene, gelecek bilimcileri, çevreciler, araştırmacılar, uzmanlıklarının dumura uğratmadığı bilim adamları, ellerindeki tıp kitaplarının ötesine bakabilen doktorlar... ve bütün uzmanların bize son zamanlarda sıkça vurguladıkları şu: Büyük bir değişim çağının eşliğindeyiz.

Öte yandan, insanların kendi yıkımları için her dakika 2.3 milyon Dolar harcadıkları bir çağda, uygarlığımızın son bulması çok mümkün görünüyor. Büyük bir savaşın yıkımından kurtulabilirsek bile, ekolojik ve AIDS gibi biyolojik felâketler bizi hızla bir sona yaklaşıyor.

Her yıl dünyanın büyükçe bir bölümü

çöle dönüşüyor. Hayvan ve bitki türleri sürekli olarak yok oluyorlar... İnsanların çoğunun bu genel ölüm sürecinin kendi türlerini içine almayacağını düşüncibilmesi gafletten başka bir şey değil aslında. Pervasız askeri beyinlerin yarattığı “mega ölüm” (milyonlarca ölü) düşüncesi yavaş yavaş, ama kesinlikle politikacıların düşüncelerini de etkiliyor. Başımızda bir de bu belâ var şimdi!

Son yıllarda çok sık işittik ve okuduk: Öyleyse bizim tek kurtuluşumuz sözünü ettiğimiz bu yeni bilinçtir. Bu bilinç ya da paradigma değişimi sonucu Yeni İnsan’ı ortaya çıkarıp, Yeni Çağa geçebilirsek, bizim için kurtuluş vardır. Ne var ki şu soruyu da duyuyoruz: Böyle bir bilinç gelişiminin yararı nedir ki? Eğer dışarıda ya da çevremde her şey inanılmaz bir biçimde kötüye doğru gidiyorsa, kendi üzerimde çalışmak için, kabuğuma çekilmemin yararı ne olabilir? Bu koşullarda kendimi geliştirmek için çalışmaktansa, başkalarına yardımcı olmaya çalışmak daha gerçekçi olmaz mı? Bu durumda, kendimi geliştirmeye çalışmam narsistçe, egoistçe bir şey değil midir? Bu sorulara, Asyalı düşünürler ve Japon Zen ustalarından Hermann Hesse’ye, Sokrat’tan Erich Fromm’a kadar dünyanın bazı bilgeleri şu karşılığı vermişler: “Dünya biziz”. Bu şu anlama geliyor: Dünyayı değiştirmek için, önce kendimizi değiştirmeliyiz. Başka türlü anlamsız olur, işleri düzeltmez tam tersine daha da kötüleştirir, çünkü o takdirde kendi problemlerimizi düzeltmeye çalışacağımız politik, ekonomik ve toplumsal platformlara, oradaki çözümlere de taşırız. Aslında bu platformlarda bozul-

maların, kötülüklerin, yanlışlıkların sebebi de bu değil midir? Dünün ilericilerinin, aydınlarının bugünün diktatörleri olmasının sebebi nedir ki?

Tarihe baktığımızda açıkça görülebiliriz: Büyük değişiklik ve hareketler, bilinçteki değişimlerle başlamıştır. Rönesans ve Reform hareketlerinde, Amerikan, Fransız ve Rus devrimlerinde bu kolayca fark edilir. Bundan önceleri de, yeni, farklı bir dünyanın çıktığı Grek ve Roma antikitesindeki büyük değişim ve hareketlerde de görülebilir bu. Özellikle, Hıristiyanlığın yayılışında, Arabistan yarımadasından gelişen ve yayılan İslâm uygarlığında da... Devrimler, yeni yaşam biçimleri, yeni sosyal sistemler, yeni paradigmalar... bunların hepsi insanın bilincinde başlar, oradan dünyaya yayılır.

Öyleyse, ancak insanların bilinçlerindeki büyük değişimlerden sonra, dünyayı değiştirmek mümkün olmaktadır.

Eski ve yeni bir çok öğreti “Her şey birdir” der. Bugün modern çekirdek fiziği, Hologram ve Kuantum kuramları, daha önce sözünü ettiğimiz gibi gerçekten de, aklımız pek ermese de, fizik, matematik ve deneysel kanıtlara dayanarak “her şeyin birliğini” göstermektedir. Eğer, gerçekten her şey birse, benim bilincimdeki değişme bin bilinci değiştirebilir. Bin insanın bilincindeki değişme bir milyon insanı, bir milyon insanın bilincindeki değişme de bir milyar insanı...

Bazı ünlü bilim adamları, filozof, psikolog ve yazarlar bu yeni bilinci tanımlamış ve hatta bir çerçeveye oturtmuşlardır. Ama bir müzikçi olarak ben de bir şey eklemek isterim buna: Bu yeni bi-

linç dinlemenir, duymanın da bilinci olmalıdır. Yani, artık gözlerimiz, bu gün olduğu gibi, kulaklarımızdan önce gelmelidir... Ses, ya da işitilebilir olan görünür olan kadar önem kazanmalıdır artık.

Görüş ekstrem olarak ön plana geçtiğinde, elektron mikroskobundan bakan, gören insan analiz eder, ayırır... Orada görünmeyen şeyleri bile parçalara ayırır. Gözler olağanüstü organlardır. Ne kadar keskinse, o kadar iyidirler. Bu yüzden tarih öncesi insan için gözlerin sembolü oktu. Ok ise, sadece hedefi bulmaz, öldürür de...

İnsanın görmeye verdiği orantısız önem aşırı akılçılığa, aşırı analiz ve soyutlamaya yol açmıştır. Televizyon ve bilgisayar çağında da “göz insanı” dünyayı anlamsız bir hale getirdi. Artık dünyayı değil, görüntülerini izliyoruz ve inanılmaz bir şey ama, bununla yetiniyoruz da. Yoğun bir biçimde gözlerle yaşamak, bizi neredeyse yaşamamaya götürüyor.

“Göz insanı”nın ideali kartal gözü kadar keskin bir göze sahip olmak. Kartal avını hedefler, dalar ve yakalar... Bu tüm dünyaya olası bir av olarak bakan Batılı insanın zihniyetidir aslında. Pek de güzel olmayan, saldırgan bir zihniyet...

Eski Çinlilere göre, göz yarığ tipi bir duyu organıdır. Yani, erkek, saldırgan, egemen, akılcı, yüzeye yönelik, analizci... Öte yandan kulak, yin tipidir: Kadın, alıcı, dikkatli, sezgisel ve ruhsal, derine yönelik, tümü algılayan...

Bir “kulak insanı” tarafından yazılan bu yazıda, gerekli görülen yin tipi bir algılamadır. Çünkü bütün görüş parça parça görüşten daha önemlidir. Sentez

analizden, içerik bölümlerden daha çok önem taşır. “Görünenin ardında her zaman görünmeyen bir şey vardır. Tartışılanın ardında da tartışılmayan bir şey” der Çinli bilge Chuang-tsu...

Modern insan görsel olana kendisini öylesine kaptırmış ki, artık gerektiği gibi dinleyemiyor. Dinleme duyumuzun, görme duyusuna göre giderek öneminin azalması da, Batı dünyasının Tanrı’dan kopmasıyla paralel gidiyor. Modern insanın artık “Tanrı’yı dinlememesi” günümüzde öylesine sıradan bir şey oldu ki!

Ne var ki, Tanrı kendini insana ne zaman belli etse, önce sesini işittirmiştir. Kulak verilmesi için, önce sesini duyurmuştur. Bu yüzden “Ve Tanrı dedi ki” sözü bütün kutsal metinlerde standart bir cümledir. Çünkü kulaklar geçiş kapısıdır. Öte yandan: “Kendine oyma mabutlar yapmayacaksın” sözü vardır. Yani gözler için görüntü istemez O. İslâm’da da bu yüzden resim ve heykel yasaklanmıştır. Belki de, insan görüntünün yanılışına kapılmasın diye...

Göz izlediği sayfanın içine bir milim bile nüfuz edemez. Bakışın alanı sadece yüzeyle. Bakışlarımız ancak yüzeyi tarayabilir. Ama kulaklarımız daha derinlere nüfuz edebilir.

Geçmiş yıllarda yeni bilinçle ilgili olarak söylenenler doğru ve yerindedir, ancak bana göre önemli bir nokta atlanmıştır. Yeni İnsan, önce Dinleyen İnsan olacaktır. O sesleri bizim bugün düşüncemeyeceğimiz biçimde algılayacaktır. Bu sesler dünyanın, evrenin sesidir çünkü.

Elbette, şimdi okuyucular bana doğru olarak bakmasını da öğrenmemiz

gerektiğini söyleyeceklerdir. Doğrudur. Ne var ki, Batı dünyasında, Rönesans’a ve ötelere Eski Yunan’a kadar giden göz kültürü ve geleneği egemendir. Görmeyi aşırı abartmaktan zaten yeterince acı çekiyoruz.

İşitme duyusunu tam olarak kullanmayı öğrendiğimizde, bilinçte, algılamada, fark edişte derin bir değişim yaşanacaktır. Tekrar işitmeyi öğrendiğimizde de, göze verilen aşırı ödülü de düzeltmeyi öğreneceğiz ve o zaman göz ve söz insanı Goethe’nin şu sözlerini daha iyi anlayabileceğiz: “Beden gözü, ruh gözü ile birlikte bakmayı öğrenmelidir, aksi halde insanın bir şeyi görmeden bakıp geçmesi tehlikesi vardır.” O halde sadece bakmasını değil, görmesini de başarabileceğiz Yeni Bilinç’le.

Bu araya sıkıştırmak istediğim önemli bir şey var: Yıllar boyunca caz ve müzik üzerine bir çok kitabım yayınlandı. Son yazılarım ise, Caz müzisyeni John Coltrane ile çalışmamdan ve Asya gezimden sonra izlediğim Spiritüel yolun meyvesidir.

İşaya peygamber şöyle der: “Duyunuz ki, ruhunuz yaşasın.” Yani dinleyin ki varlığınızı sürdürebilesiniz! Neyi dinleyeceğiz peki? Kendimizi, içimizi, çevremizi, dünyayı, evreni ve Tanrı’yı elbette...

Öyleyse işitme duyumuz evrimimiz sırasında, neden görme duygularımızdan ayrı tutulmuştur? Ve neden aşkınlık kapasitemiz işitme duyumuzla ilişkilidir? Denge duygularımız neden kulağımız ile ilişkilidir?

Kulaklarımızla aldığımız veriler neden gözlerimizle aldığımızdan daha

(Devamı 44. sayfada)

GÖNÜL KAPILARI

Çeviren: Acar Doğangün

16 AĞUSTOS

Tavrınız son derece önemlidir, idrak ettiğinizden çok daha fazla... Öyle ise, eğer bir işi doğru tavırla yapamıyorsanız, tavrınızı değiştirene kadar onu yapmıyorsunuz. O işi yapmaktan gerçekten tat alınız ve yaptığınız her ne ise, onun bütünüdür düzgün akması için önemli olduğunu idrak ediniz. Sorumluluklarınızı omuzlamaktan asla korkmayınız, ama böyle yaparak bilgelikte ve nitelikçe büyüyünüz. Biliniz ki, size taşıyamayacağınızdan fazlası verilmez. Her sorumluluk biraz daha olgunlaşmanıza yardımcıdır. Sorumluluklarınız sizi ezme ve aşırı yüklemek için değil, büyümenize yardımcı olma içindir. Size verilen sorumluluklar size zor gelmesin, onlar için minnettar olunuz.

Biliniz ki, eğer onları omuzlamayacak olsaydınız, onlar size verilmezdi. Siz her zaman O'nun yardımını arıyorsunuz. O sizin rehberinizdir ve her zaman yardımınıza hazırdır. Siz O'na baş vurunuz.

17 AĞUSTOS

Çok esnek olmayı ve hemen adapte olmayı öğreniniz. Ayrıca, o içtenlikle yapınız ki, etkilenmeyiniz ve dış koşul ve durumlara bağlı olmayasınız. Unutmayınız ki, sizin dış hayatınız ve yaşadığınız iç hayatınızın yansımalarıdır. İçinizde huzur olduğunda, dışarı huzur yayarsınız, çünkü kalbiniz sevgi ile dolup taşıduğunda, bu sevgiyi tüm etrafınıza yansıtmamak ve yaymamak elinizde değildir sizin. İçinizde, derinde olanı gizleyemezsiniz, çünkü dış

haliniz iç halinizin aynasıdır. Huzur ve sükun içinde geçireceğiniz zamanlar asla boşa gitmez. Her insan için, sükunet için zaman ayırmak ve içinde, derinde olanı, yaşamdaki önemli şeyleri, hayatı kuran gerçekleri ve Ruh'un yollarını düşünmek gereklidir. O gün ne kadar yoğun bir gün olsa da. O sükun içinde geçirilen zamanlar esastır ve yaşamınızın temel taşıdır.

18 AĞUSTOS

Kendinize dönük olmayınız ki, hayatın mucizelerini kaçırmayasınız. Siz hayattaki tüm güzellikler ve harikalar üzerinde durunuz. Gözleriniz açık dolaşınız da, etrafınızdaki güzellikleri görünüz, onları takdir ediniz. Sadece günü yaşayınız ve o günün bütünüyle kıymetini biliniz. Her anınız şükür ve sevgi ile dolsun. Uyumsuz bir şey olduğunda, çabucak etrafınıza bakınız da, onu nasıl uyumlu bir şeyle değiştirebileceğinizi araştırınız. Bunu çabucak yapınız, çünkü olumsuz ve zararlı düşünceler, bir bahçedeki ayırık otlarının büyümeleri, güzel ve zarif bitkileri boğmaları gibi çabucak büyüverirler, eğer kontrol edilmezlerse... Düşüncelerinizi kontrol etmeyi öğreniniz ki, onlar sadece güzellik, uyum ve sevgi dolu olsun. Olumlu düşünceler iyice yerleşince, her durumda en iyi olanı ararsınız. Ancak o zaman rahatlar, kendinizi bırakır ve Ruh'un sevinç ve özgürlüğüne ulaşırsınız.

19 AĞUSTOS

Neden, ruhsal esininizi ve rehberliğinizi başkalarından değil de, hemen

şimdi, ilk elden almaya başlamıyorsunuz? Tüm bilgeliğin, tüm bilginin, tüm anlayışın içinde bulunduğunu anlamıyor musunuz? Onu dışarıda aramak zorunda değilsiniz. Burada söylenen, onu bulmak için sükunete varmak ve içinde derinlere dalmak için zaman ayırmaktır. O'nunla, bütün yaratılışın kaynağı ile doğrudan temas kadar güzel ve değerli bir şey yoktur. Yani, zaman ayırmalısınız ve eğer gerekirse, zaman bulmak için zaman yaratmalısınız. O'nu, O'nun kutsal varlığını her zaman bilinçli olarak bileceğiniz bir yere varmalısınız, orada O'nu hayatınızın bütününe getirebilmelisiniz, orada her zaman O'nunla konuşup, O'nunla yürüyebilmelisiniz, her şeyinizi, başarılarınızı ve başarısızlıklarınızı O'nunla paylaşabilmelisiniz. Sevgi aktığında ve siz O'nunla bir olduğunuzda, O'nunla her şeyinizi paylaşmayı daha çok isteyeceksiniz.

20 AĞUSTOS

Herkes kendini disipline sokmayı öğrenmelidir ve bu ne kadar erken olursa, o kadar iyidir. Başlangıçta kendini disipline sokmak gerçek bir çaba gerektirebilir, çünkü siz aşağı benliğin hoşlanmadığı işleri yapmak zorunda kalırsınız. Kendinize "hayır!" demeyi öğrenmek zorunda kalırsınız, ne var ki kendinize ne kadar katı olursanız, huzur içinde o kadar çabuk egemen olacaktır. Zaman zaman kendinizi ele almak ve nerede zayıf olduğunuzu, nerede kendinizi nefsinizin arzularına bıraktığınızı görmek iyidir. Bu çok dürüst olmanız ve kendiniz için mazeret aramamanız anlamına gelir. Hatta, değişmek ihtiyacı duyduğunuz

yanlarınızı yazmak bile size yardımcı olabilir, böylece onlar gözünüzün önünde dururlar. Sonra da onlar için bir şeyler yapabilirsiniz Eğer belli zayıflıklarınızın üstesinden gelmeye gücünüzün yetmediğini hissediyorsanız, O sizin bunu kendi başınıza yapmanızı istemez. O her zaman size yardımcıdır. O halde, neden bunu O'nun yapmasını istemiyorsunuz?

21 AĞUSTOS

Herkes, birisinin söylediği ya da yaptığı bir şey ile dengesini tümüyle kaybetme tecrübesini yaşamıştır. Onu cesaretle karşılama yerine, kendinizi kafası karışmış ve kimseye hayrı olmaz bir yerde bulana kadar onun sizi sarmasına ve tüm davranışını etkilemesine izin vermişsinizdir. Hatta güne çok iyi niyetlerle, gönlünüzde herkes için sevgiyle, baktığımız her yerde en güzeli görmeye kararlı başlamış olabilirsiniz... Bu bir daha başınıza geldiğinde, olanı idrak ediniz ve hemen bilincinizi yükseltiniz. O'na sığınınız. Aklınız O'nda olsun ki, bilinçli olarak, O'nu, O'nun varlığını hissedebilirsiniz. Bu sizde çok büyük bir fark yaratacaktır, bunu görünüz. Kendinizi olumsuz bir durumda bulduğunuzda, düşüncelerinizi hemen O'na, O'nun sevgisine çevirebilirsiniz, her şey tümüyle değişebilir. Bir daha sefere bunu hatırlayınız. Bunu deneyiniz de, nasıl işe yaradığını görünüz.

22 AĞUSTOS

Nerede olduğunuz ve ne yaptığınız önemli değildir; çünkü O, her zaman, her yerde sizinledir. Ne var ki, siz bunu bilinçli olarak fark etmedikçe, hayatı görmeyen bir insan gibi yaşarsınız,

etrafınızdaki bütün güzellik ve mucizelerden habersiz, karanlıkta el yordamıyla yolunuzu arayarak... Farkında olduğunuzda, işte o zaman, gözleri görenlerden ve kulakları işitenlerden olursunuz. Hayattaki bütün küçük şeyler yeni ve daha derin bir anlam kazanır. Hiçbir şeyi zaten var kabul etmezsiniz, ama hayatınızda olmakta olan her şeyi kuşatan bir plan ve bir amaç olduğunu görürsünüz. Yaşadığımız her şeyde gerçek bir sevinç ve yüceltilik bulursunuz. Ruh'un gözleriyle bakarsınız. Hayatta önemli olan şeyleri anlarsınız ve hayat sevinç ve mutlulukla dolup taşar. Olmakta olan hiçbir şeyin rastlantı olmadığını idrak etmeye başlarsınız. Her şeyde O'nun elini tanırırsınız ve gönlünüz sevgi ve minnetle dolar.

23 AĞUSTOS

Ruh'un gücü sizden ve sizinle aksın. Siz kendinizi bu sınırsız güce açınız ve bunun gerçek sırrının O'nunla yakın teması sürdürmede, sınırsız, ebedi kaynaktan almada olduğunu idrak ediniz. Onu doğrudan bütünün hayrına kullanmaya hazır olanlarca alınmak üzere o güç her zaman vardır. Ama önce siz hazır olmalısınız, almadan önce dilemelisiniz. Siz hazır olmadan, o size verilmez. Siz O'nunla her şeyin mümkün olduğuna inanıyor musunuz? Bunun gerçek olduğunu kabul ediyor musunuz, yoksa hayatınızın kusursuzluğunu şüphe ve korkunun mahvetmesine hâlâ izin mi veriyorsunuz? Bütün yaşamda kusursuz bir ritm vardır ve siz ritm içinde olduğunuzda, çaba göstermeden onunla akarsınız ve bunu yapmakla sevinç bulursunuz, yükselirsiniz. Öyle ise neden ritm içinde, uyum içinde olmuyorsunuz da, yaşamın tadını tam almıyorsunuz?

Birlikte Başaracağız

Bob Butler bacaklarını 1965'de, Vietnam'da, bir kara maymunun infilakı sonucu kaybetmiş, yurduna bir kahraman olarak dönmüştü. Gönülünden gelen gerçek yığıtlığı de, yirmi yıl sonra gösterecekti...

Bir sıcak yaz günü, Arizona'nın küçük bir kasabasındaki garajında çalışıyordu.

Birden komşu evden gelen bir kadın feryadı kulaklarında çınladı Stephanie'nin annesinin sesi olmalıydı bu. Hemen tekerlekli sandalyesini eve doğru sürmeye başladı, ne var ki aradaki yoğun çalılık evin arka kapısına ulaşmasında engeldi. Kendini sandal-

yesinden aşağıya bıraktı ve arka kapıya toz toprak içinden ve çalılırlar arasından ulaşmaya çalıştı. "Canım çok yansa da, oraya ulaşmak zorundaydım" diyordu.

Kapıyı açıp kadının feryatlarının geldiği havuz kenarına ulaştığında, küçük kızın havuzun dibinde yattığını fark etti. Komşusu, üç yaşındaki Stephanie Hanes idi havuzdaki kız. Kolsuz doğmuştu yavrucak, havuza düşmüş ve bu yüzden çırpınamamış, havuzun dibine batmıştı.

Annesi küçüğün düştüğü yerde duruyor ve çığm gibi bağıırıyordu sadece. Butler hemen havuza attı kendini ve küçük Stephanie'yi çektiği gibi kenara çıkardı. Küçüğün yüzü morarmıştı, artık nabızı atmıyor ve nefes de almıyordu. Butler, çocuğun annesine dönüp: "Çabuk telefona!" diye bağırdı.

Stephanie'nin annesi yardım çağırarak

için telefona koşarken o, "ölüm öpücüğü" denilen kurtlarına işine başlamıştı. Anne koşarak geldi, çaresiz şekilde ağlayıp duruyordu... Ne yazık ki yardım ekibi bir başka çağrı üzerine yola çıkmıştı! Onları yakalayamamıştı.

Butler ölüm öpücüğüne ara verip serinkanlı bir biçimde ona güvence verdi: "Üzülmeyin! Havuzdan çıkarırken ben onun kollarıydım. Şimdi onun ciğerleri olacağım. Yaşayacak. Birlikte başaracağız."

Ara dan bitmeyen sınıyeleri geçti. Birden küçük kız öksürmeye başladı, kendine geldi. ardından ağlamaya başladı. Anne, sevinç gözyaşları içinde Butler'e sarılıp, onu kucaklarken: "Yaşayacağını nereden biliyordunuz?" diye sordu.

"Doğrusunu söylemek

gerekirse, bilmiyordum" dedi Butler. "Ama bir şey var... Savaşta bacaklarım uçtuğunda, bir kırda yapayalnız yatıyordum... Bir süre sonra küçük bir Vietnamlı kız yanıma yaklaştı. Bana merhametle baktı. Sonra beni tutup köyüne doğru sürüklemeye çalıştı. Beni taşıma mücadelesini sürdürürken, bana dönüp kırık dökük İngilizcesi ile: "Tamam. Yaşayacaksın. Senin bacaklarım olacağım. Birlikte başaracağız" demişti. Onun sevgi ve merhamet dolu sözleri ruhuma umut salmıştı. Ben de aynı şeyi Stephanie için yapmak istedim."

Yalnız başımıza iken, yaşadıklarımızı kaldıramayacağımız zamanlar vardır. Birisinin bizim bacağımız, bizim kolumuz, bizim dostumuz... olmasına ihtiyaç duyduğumuz, aslında Tanrı'nın elinin bize uzandığı zamanlardır bunlar...

Güzellikleri Görmek

Yıllar önce üniversitede çok özel bir öğretmenim olmuştu. Sevgili öğretmenim kocasını beklenmedik bir biçimde birdenbire kalp krizi sonucu kaybetmişti. Ama o bunu büyük bir olgunlukla kabul etmişti. Yüzü her zamanki gibi gültüyor, dudaklarından gene güzel sözler dökülüyordu.

Ölümünden bir hafta sonra, sınıfla derin duygularını paylaşmak istedi. Ders bitmek üzereydi. O öğleden sonra geç vakitte gün ışığı pencerelerden sınıfa doluyordu. Bir süre ilgiyle onu izledi. Sonra kürsünün üzerindeki bir kaç şeyi kenara itip oraya oturdu.

Yüzünde o her zamanki zarif ifadesiyle: "Ders bitmeden önce, sizinle, dersle ilgisi olmayan, ama benim için çok önemli olduğunu sandığım bir düşünceyi paylaşmak istiyorum. Aslında, hepimiz paylaşmayı, sevgiyi, takdir etmeyi ve kendimizden vermeyi öğrenmek için dünyada bulunuyoruz."

"Öte yandan, hiç birimiz bu şaşırtıcı tecrübenin ne zaman sona ereceğini bilmiyoruz. Belki de Tanrı, her günden en güzel biçimde yararlanmamız gerektiğini bu şekilde anlatıyor bize..."

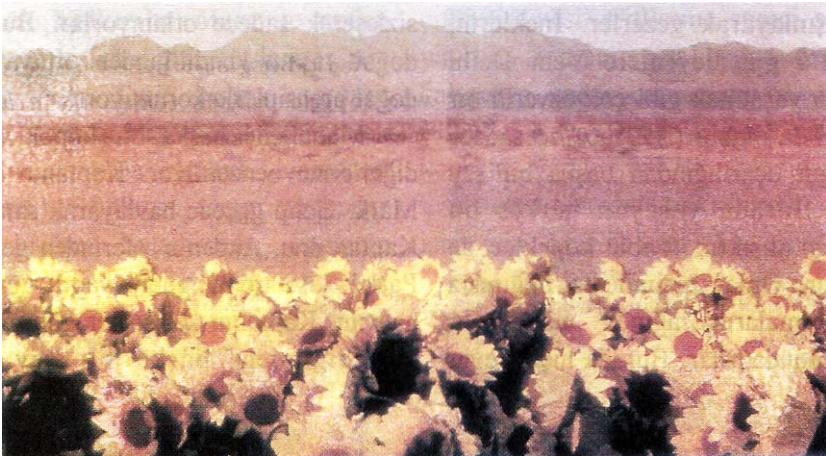
Gözleri nemlenirken, konuşmasını sürdürdü: "Bu yüzden hepinizden bana söz vermenizi rica ediyorum. Bundan böyle, okula gelirken ve buradan evinize giderken çevre-

nizde güzel bir şey arayacakmışız, anlaştık mı? Onun ille de gördüğünüz bir şey olması da gerekmiyor. Bir yerden gelen mis gibi yeni pişmiş ekmeğin kokusu, ya da ağaç yapraklarını hışırdatan ılık meltemin sesi, veya bir sonbahar sabahının ışıklarında, salına salına toprağa düşen bir yaprağın dansı da olabilir.

"Lütfen onları arayın ve güzellikler olarak her zaman anımsayın. Bunlar bazılarınıza önemli gibi gelmese de, aslında hayatın tadı ve sevinç duymamız için yeryüzüne konulmuş şeylerdir. Ne yazık ki, çoğu zaman zaten var saydığımız, aldırmandan yanından geçip gittiğimiz şeyler..."

Hepimiz çok etkilenmiştik. Sınıfta çıt çıkmıyordu. Sonra çantalarımızı topladık ve öğretmenimize veda ederek sessizce sınılan ayrıldık. O öğleden sonra, okula gidip gelirken yol üzerinde olan şeylere daha çok dikkat eder oldum. Zaman zaman, o öğretmenimi düşündür ve hepimizin üzerindeki derin etkisini hatırlarım. Ve onun bizden istediği gibi, çoğu zaman görmeden yanından geçtiğimiz şeyleri görmeye ve onların değerlerini takdir etmeye çalışırım.

İsterseniz siz de, bu gün, öğlen yemeğine çıktığımızda, o özel şeylere dikkat edin, onları görün. Çıplak ayakla yürüdü. Ya da gün batımında sahilde dolaşın... Bu gece eve giderken durun ve köşedeki dondurmacıdan çilekli, vişneli, mis kokulu bir dondurma alın.

Düşüncede Gizlenen Niyet

Nadide Kılıç

Sabahın erken saatlerinde (02.07.2000), bu yazıyı İstanbul'un, gökdelenlerinden uzak bir semtinde yazıyorum. Odam horoz ötüşüne karışan serçe korosunun sesleriyle doluyor... Arada bir, bir karga solo yapıp kaçıyor. Birazdan yan arsadaki çayırlığın müdavimleri birer ikişer gelirler. Hepsi de söğüt ağaçlarının esintisini davetiye gibi hissederler. Hepsi de bağımsız... hiçbirinin ne tasma ne de yuları var.

Önce kediler görünür. Çöpçülerin yükünü hafifletmek için çöp torbalarını tırmıklayarak sabah yiyeceklerine ulaşırlar. Sonra Muhtar'ın inekleri ve koyunları yayılmak üzere ahırlarından çıkarlar. Öğlene doğru ise Boğaz'da Yeniköy Semtinin arka sokaklarını salına salına arşınlayarak gezerler. İneklerin, Hindistan'a gidemeyenlere Yeni Delhi sokaklarını yaşatmak gibi çok özverili bir maksatları da olabilir(!) Bence bu sadece yularsızlığın uçarılığından başka bir şey değildir. Burada yaşayan herkes bu manzaraya alışmıştır. Tabii köpekler de tasma değildir. Onlar mahallenin bağımsız köpekleri olmalarına rağmen mahallenin denetimi altındadırlar. Burada hiçbir evin

bahçe kapısına "KÖPEK VARDIR. ISIRIR" diye bir tabela asılmaz. Köpekler şimdiye kadar kimseyi ısırmadılar. Çünkü aynı çayırılık çocukların da oyunlarına katıyorlar. Köpeklerin en çok hoşlandıkları uzağa fırlatılan bir nesneyi kapıp geri getirmek. Mahallenin maçının malzeme taşıyıcıları gibi çalışıyorlar. Zaman zaman bir topa birkaç köpek koşunca, kendi aralarında bir kovalamacadır kopuyor. Ama çocuklar duruma hemen el koyuyor. Bir ıslık sesiyle hepsi sakinleşiyorlar.

Bu sakinlik hiçbir zaman zorbalık sonucu oluşmuyor. Onlar çocukları, çocuklar da köpekleri beğeniyor, seviyorlar. Çocuklar top oynarken inekler bile sessizleşerek sadece otlanıyorlar. Buradaki doğal yaşam kendiliğinden ortaya çıkan doğal prensiplerle korunuyor.

Mahallede başka bir köpek var ki, diğerlerine benzemiyor. Kaptanın köpeği Mark. Gelip geçene havlayarak satıyor. Kaptan onu, Akdeniz seferinden getirmiş. Parlak kısa tüylü, güçlü yapılı güzel bir hayvan. Kaptanın karısı her gün, çiğ etle beslediğinden, başka bir şey yedi-

remediklerinden yakınıyordu. Çevreye zarar vermesin diye devamlı tasmalı ve zincirli tutulması gerekiyormuş. Çünkü Mark, saldırgan ve ısırtığı öldürücü olabilen bir hayvanmış. Ama Mark'cık bunu bilemiyor. Hemcinsleri gibi top oynamayı ve koşmayı istiyor. Bazı günler zincirlerini kıracak kadar sinirlenip zorlanıyor, hırslanıyor. Hırslanmasın mı?

* * *

Yeniköy'ün Yeni Delhi'sinden doğa ile iç içe doğallaşan dünyamdan Radikal Gazetesi'nde gözüme ilişen bir habere geçmek istiyorum. Yoksa kendimi bildim bileli belli bir mesafeden selamlaştığım köpekleri konu edinebilir miydim hiç?

2 Temmuz 2000 Tarihli haber;

“BERLİN - Almanya'nın Kuzey Ren Vestfalya Eyalet hükümeti, Hamburg'da 6 yaşındaki Volkan Kaya'nın köpek saldırısında hayatını kaybetmesinden sonra yasaklanan saldırgan köpeklere karşı sıkı tedbirler aldı. Eyalette 40 santimetreden yüksek ve 20 kg.dan ağır köpeklere tasma takılması zorunluluğu getirildi. Eyalette Pitbull ve Bulkerier cinslerinin yetiştirilmesi yasaklandı.” deniyor.

Küçük Volkan'ın ölümüne neden olan köpeğin fotoğrafı tüylerimi ürpertmeye yetti. Tıpkı bizim kaptanın Mark'ına benziyordu. Zincirlerini gererek çocukların yanında olmaya debelenen Mark'a tekrar baktım. Onun ne kadar masum olduğunu anlatamam. İsteğinin kendince çok doğal olduğundan da eminim. Çünkü çevresindeki diğer

bağımsız köpeklerin köpekçe sevinçleri ve havlamaları onu çılgına çeviriyor. Karnavallara ve bayram eğlencelerine gitmek isteyenler gibi. Tıpkı biz insanlar gibi.

Yüreğimi ezen bir duygu hayret ve isyana dönüştü. Fotoğrafa tekrar baktığımda katil köpeğin de boynunda tasma ve yanında sahibi vardı. Tasma çıkarılınca saldırmaktan kaçamaması... Salt kendi isteğine doğru köpekçe, safça atlaması sırasında azgınlaşmakla doğaya ters düşmesi, bir tesadüf mü?

Canına kastettiği çocukla şakalaşabilme şansı, doğmadan önce üreticisinin niyetinde öldürülen talihsiz bir köpek. Katillik Pitbull'un kaderine işlenmiş.

Haberin dehşetiyle, bu köpekler hakkında yaptığım araştırmalarımı mesleği veterinerlik olan dostum Sayın Yavuz Yektay ile paylaştım. Pitbullar çaprazlama çiftleşmeler sonunda yaratılmış. Yani yapay oluşum. Dünyada böyle bir köpek cinsi aslında yok.

Çaprazlama; doğal yapısında saldırganlık (belli ölçüde) taşıyan iki ayrı köpeğin çiftleşmesi sonucunda doğan yavrulardan sadece saldırganlık özelliği en belirgin olanının yaşatılıp büyütülerek, yine başka bir saldırgan özellikli köpekle çiftleştirilmesi. Çiftleşme süreci sonunda yavruda tamamen saldırgan özellikler kalıncaya kadar çaprazlanıyor. Böylece Pitbullar veya Doberman gibi saldırgan köpekler yaratılıyor. Bir anlamda tanrısı insan olan bir canlı tıpkı insanın aspirini icadı gibi. Ama ne icad (!) ne eser (!)

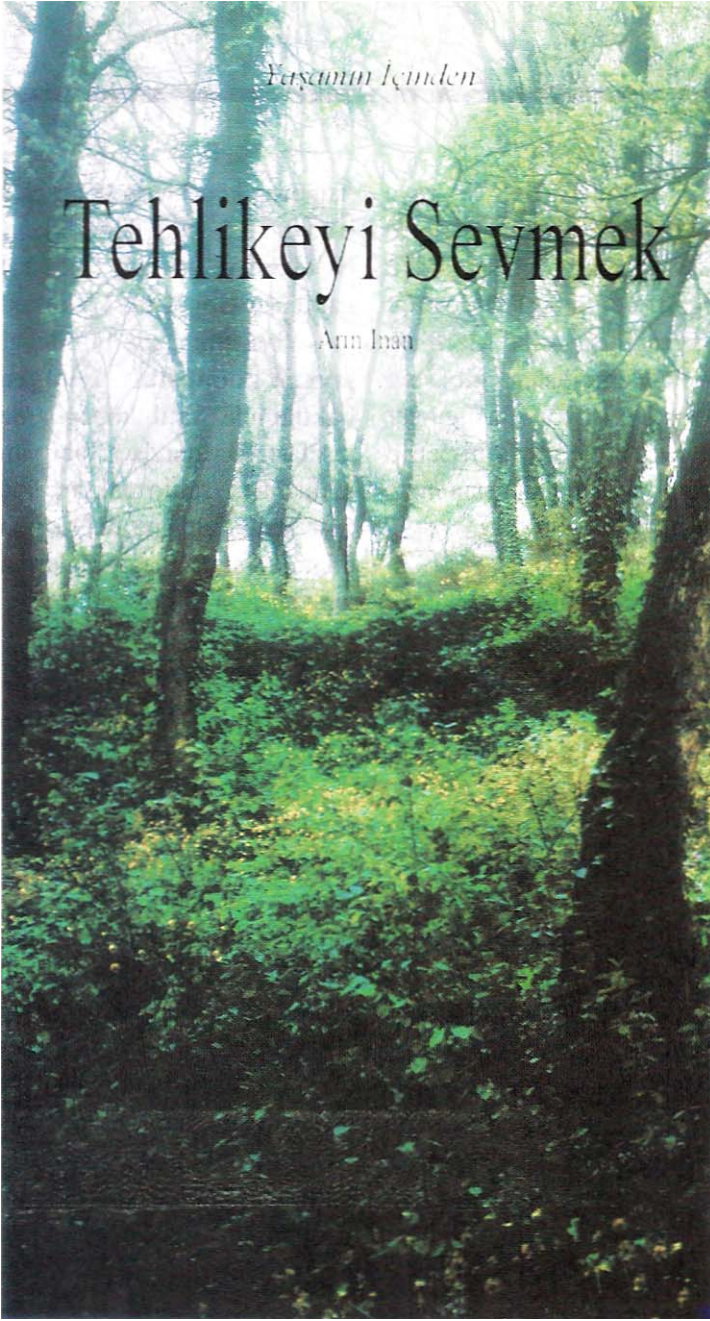
* * *

(Devamı 48.sayfada)

Yaşamın İçinden

Tehlikeyi Sevmek

Arın İnan

Kazılmış bir çukura düşmek (bu arabamızla birlikte de olabilir), yüksek gerilim hattından kopan bir tele basmak, belediyenin açtığı ama aylardır hiçbir işaret koymaksızın kapatmadığı için içine su dolan gölete düşüp, boğulma tehlikesi geçirmek, yüksek binalardan kafamıza her

an düşebilecek nesnelere karşılaşılabilmek... Bu listeyi uzatabiliriz. Şehir hayatında (tabii ki bizim şehirlerimizde yaşadığımız hayatlarımızda) her an karşılaşılabileceğimiz tehlikeler bunlar. Üstelik de olasılığı oldukça yüksek bir şekilde cereyan edebilecek tehlikeler

olduğu için büyük bir tedirginlikle yaşamaya itiyor bizleri. Yaşamımızın her anında elimizde baston olması gereken ve daima hayra kullanmamız gereken dikkatimiz ise tedirginliğin potasında harcanıp gidiyor. Böylece bizler bu tür tehlikelerle istemeden içiçe yaşayıp duruyoruz. Tüm bunlar yetmiyormuş gibi kendilerine ekstra maceralar arayan insanlar ölümlerine adeta kol kola geziyorlar. Trafiğe bile kapalı olmayan alanlarda hız yarışı yapan otomobil ve motosiklet tutkunları başlarına gelecekleri bile bile kanlarındaki adrenalinin yükselmesinden sonsuz haz duyuyorlar. Maceranın sonucunda onlara şayet yaşam hediye edilmişse bundan kazançlı ve sevinçli çıkıyorlar. Bu onlara öylesine büyük bir heyecan veriyor ki aynı şeyi tekrar tekrar denemekten kendilerini alakoyamıyorlar.

Tehlikeyi sevmek insanoğlunun cesaret duygusuyla eşleştirilmiştir hep... Riske atılmak, herkesin “Ölebilirsin, canın yanar, kaybedersin, sakın yapma” dediklerini yapabilmek, kısacası biraz “gözü kara olmak” tehlikeyi sevmenin bir başka şeklidir. Çünkü orada ya kaybetmek ya da kazanmak vardır. Sevdiklerinizi kaybetmek, evinizi, malınızı mülkünüzü, borsada paranızı kaybetmek, hayatınızı kaybetmek ya da kazanmak...

Kimilerine göre cesaret bu atılımı yapabilmektir. Komutanların savaşlarda gösterdikleri cesaret örnekleri de tehlikeye kendilerini ne derece attıklarıyla da ilintilidir. Sonuçta yeniden kazanılacak bir vatan toprağı varsa her şeyi göze alıp, tehlikeye atılabilmek büyük bir cesaret örneği sayılır. Atatürk'ün Çanakkale'de “size ölmeyi emrediyorum” sözlerinde

olduğu gibi kazanmak ama kazandığını göremeden ölmek de vardır bu cesaretin içinde. İnsanın bir ilkeye, bir bilgiye, kendini adarcasına sevgiyle bağlanmasıyla canından, malından ve kanından kaybettiklerine hayıflanmayıp tam tersine bağlandığı varlığın veya olgunun bütünlüğünü ve devamını sağladığına olan inancı arasında güçlü bir bağ vardır. İşte bu nedenle hızı ve tehlikeyi sevmesi nedeniyle kendinin ve başkalarının hayatını hiçe sayarak hayatını kaybetmiş nice gençlerin ve yetişkinlerin sadece mezar taşlarına adları yazılırken, vatani milleti ve inancı uğruna kendini tehlikeye atan nice insanların ve gülyüzlülerin de isimleri tarihe yazılmıştır. Ardlarında bıraktıkları eserler ve iyilikler gibi isimleri de kalıcı olmuştur. Biri insanlara ibret olurken, diğerleri örnek olmuştur.

Aramızda nice insanlar yaşıyor. Onlar tarihin sayfalarındaki komutanlar, liderler veya öncüler değiller. Ancak gösterdikleri cesaret ve sabırla insanlara hizmet ediyorlar. Bir jungle'ın içine dala biliyorlar ve tehlikelerle boğuşabiliyorlar. Yaşamlarını inceledikleri bir canlının fotoğraflarını çekebilmek için saatlerce yüksek rutubetin ve sıcaklığın içinde hareketsiz kalabiliyorlar. Ya da karlı ve dondurucu dağ zirvelerinde zorlu yolculuklar yapıyorlar. Aralarından bazıları Bosna Hersek veya Kosova'daki içler acısı durumu görüntülemek için hayatlarını kaybediyorlar. Onlardan geriye kalanlar tıpkı bayrak yarışı gibi aynı görevi devam ettirenlere birer hazine kadar değerli oluyor.

National Geographic'in fotoğrafçılarından Joel Sartore de bu insanlardan

biri. Bolivya'nın kuytu Madidi ormanlarına kendini feda edercesine dalan fotoğrafçılardan birisi o. Dünyadaki ünlü vahşi ormanları fotoğraflamakla ünlenmiş bir fotoğrafçı çünkü tehlikeyi seviyor ve tehlikeyle birlikte insanlara hizmet ettiğini düşünüyor. Bu vahşi ormanlarda jaguarların ve zehirli yılanların her an saldırısına maruz bir şekilde oradaki yerlilere para yedirerek (ki bu yerlilere alkol vererek kesecekleri ağaçları göstermeleri istenerek sağlanıyor), ağaçları ve canlıları katledip yüksek paralarla satan insanlar da dolaşıyor. Ama Sartore onlardan farklı bir şekilde ibret olmayı değil, örnek olmayı seçenlerden...

Sartore, 22 Kasım 1999 günü 36 saatlik bir uçuşla La Paz bölgesine iniyor. Sadece botların ulaşabileceği kampına üç saatlik bir yolculuktan sonra varabiliyor. Yanında bir rehber ve bir ahçı var. Hava cehennemden bile daha sıcak geliyor ona. Geceleri etrafındaki her şey çılgın atıyor. Öylesine çok çeşitte kuş var ki hepsi değişik sesler çıkarıyorlar. Buraya çok yakın bir köyde böcek sokmasından altı haftadır yatan bir hasta var. Rehberi ona bu böceğin sokmasından bebek gibi ağlayan yetişkinlerin olduğunu söylüyor. Böceklerin hemen hepsi zehirli. Sartore buradaki muhteşem kelebekleri fotoğraflamak istiyor ama bunun için idrarını altına yapması ve beklemesi gerekiyor. Ancak sayıları kelebeklere yakın olan arıların ve diğer böceklerin istilasına uğruyor. Diz kapaklarından biri şişiyor. Yürümesi gittikçe zorlaşıyor.

Yaprak burunlu yarasanın resmini çekiyor. Zaten her gece tepelerinde bunlardan o kadar çok uçuyor ki.

Pişirdikleri yemekleri yemek çok zor çünkü termit kolonisi anında her tarafı kaplıyor. Burada yaşayanların yabani domuzların saldırılarına uğramamaları için çok dikkatli olmaları gerek. Rehberi bir keresinde kurtulmak için ağaca tırmandıklarını ama kendini yukarıya çekemeyen bir arkadaşlarını yaban domuzlarının aşağı çekerek parçalara ayırdıklarını söylüyor. Hemen herkesin midesinde parazit solucanlar dolaşıyor. Herkesin midesi ağrıyor burada. Yürürken bacaklarında kırmızı karıncalarla birlikte yürüyor ve buradaki karıncaların çeneleri o kadar güçlü ki yaraların kenarlarını birleştirici dikiş gibi vazife görüyorlar. Köydeki çocuklar ham fosseptiğin içinde yüzüyorlar. Kuytu ormanların kendine has sessizliği pusuda yatan tehlikelerle iç içe yaşıyor adeta. Tehlikeyle iç içe yaşamak ise cesareten çok bir nevi çaresizlik halini almış buralarda.

Sartore, çektiği muhteşem fotoğraflarla Bolivya ormanlarından döndükten sonra sağ dizine yakın yerde bir yara büyümeye başlıyor. Et yiyen bir parazit olduğu anlaşılıyor. Enfeksiyon lenf sistemine yayılıyor ve bacağına madeni para büyüklüğünde bir delik açılıyor. Uzmanlar, ameliyata alınan Sartore'nin tam olarak iyileşip iyileşemeyeceğini 10 yıl gibi bir sürede anlayabileceklerini söylüyorlar.

Tıpkı Sartore gibi nice gözü pek fotoğraf ustaları bize hizmet ediyorlar. Dünyaya başka gözle bakmayı öğretiyorlar bizlere... Onlar tehlikeye atılırken bizlere de bilmediğimiz güzelliklere dalmak kalıyor... ■

Milenyum

DOSYASI

“Bin Yılın Birikimi”

1501 - 1600

Muhteşem Süleyman ve Muhteris Rokzelan **33**

Kubbede Kalan Hoş Bir Ses İse Baki,
Fuzuli, O Da Fazladan Biri mi? **35**

Konstantinopolisi İstanbul
Yapan Adam: Koca Sinan **36**

Küçük Kıyamet: 1509 İstanbul Depremi **37**

Yeniden Doğuş ve İnsana Dönüş: Rönesans **38**

Amaç İçin Her Araç Geçerli - Machiavelli **40**

İnsancılık ya da Hümanizma **42**

İnsan yürüyor. Dün çok kimsenin...
Yürmesi gülmeye zorluyor. Dünyaya başka gözü...
Yaprak burunu yarasanın...
göküyor. Zaten her gece tepelerinde...

Muhteşem Süleyman ve Muhteris Rokzelan

Güngör Özyiğit

Sultan Süleyman hükümdar olduğunda, kendisine rakip erkek kardeşi bulunmadığı için, kardeş cesedi üzerine basarak tahta çıkmamıştır.

Yarım yüzyıla yakın (46 yıl) süren hükümdarlığı döneminde onuç sefer düzenlemiş, birçok fetihler yapmış, ince bir siyaset gütmüş, bilim ve sanat yönünden imparatorluğa en görkemli dönemini yaşattığı gibi, hukuk ve arazi işlerine dair yeniden düzenlenip konulan kanunlarla gerçekten büyük bir imparatorluk profili çizmiştir. Batılı tarihçiler ona “büyük” ve “Muhteşem” sıfatlarını yakıştırdıkça, Osmanlılar adaleti sağlamak için koyduğu kanunlardan dolayı Sultan Süleyman’a “Kanuni” ünvanını vermişlerdir.

Kanuni Sultan Süleyman ne babası Yavuz Selim gibi hiddetli, ne de sakalı ele verecek kadar yumuşak biridir. Ciddi, vakur hali ile saygı uyandırır. Hep ordunun başında olmuş, sonunda ordunun başında olarak da ölmüştür. Ordusunun başında hiçbir Osmanlı hükümdarının Sultan Süleyman kadar saygı uyandırmadığı söylenir.

Değeri olana değer vermesini ve adam seçmesini çok iyi bilir. Sadrazam Sokollu, Kaptan-ı derya Barbaros Hayrettin Paşa, bilgin denizci Piri Reis mimarbaşı Koca Sinan, fetvalarıyla ünlü şeyhülislam Ebussuud Efendi, Kanuni’nin seçtiği ve devlete hizmetle görevlendirdiği sıradışı isimlerdir.

Aynı zamanda şair olan Sultan Süleyman, “Muhibbi” takma adıyla şiirler yazar. İşte onun şairlik gücünü gösteren, hep ha-

fızalarda kalan ve hiç unutulmayan, sağlığın ne denli önemli olduğuna ilişkin iki dizesi:

*Âlem içre muteber bir nesne yok
devlet gibi*

*Olmaya devled cihanda
bir nefes sıhhat gibi*

Bu sözün, o zaman dünyanın en büyük imparatorluğunun sultanı tarafından söylenmiş olması da ayrıca dikkate değer.

Şair olduğundan, Baki’nin şiirdeki kudretini hemen sezen Kanuni, onun elinden tutar, yetişmesi ve gelişmesi için her türlü desteği sağlar.

Sultan Süleyman, bir gün hareminde, mahremleriyle görüşürken, onları sınava çekercesine onlara dünyayı kimin beslediğini düşündürmek üzere, “velinimet-i âlem kimdir?” diye sorar. Onların “Padişah Hazretleri” demeleri üzerine “Hayır, velinimet-i âlem reaya, yani köylüdür ki ziraat ve haraset (ekincilik) emrinde, huzur ve rahatı terk ile iktisap ettikleri (kazandıkları) nimetle bizleri it’am ederler (beslerler)” der. Dört yüz yıl sonra Mustafa Kemal 1922’de Meclis açış konuşmasında “Türkiye’nin hakiki sahibi ve efendisi hakiki üretici olan köylüdür” diyerek aynı gerçeği dile getirir.

Kanuni’nin yarım yüzyıllık sultanlık döneminde, Osmanlı, dünyanın en büyük imparatorluğu olarak gücünün doruğuna yükselmiştir.

Ne var ki, yükselişin en uç noktası, düşüşün başlangıç noktasıdır aynı zamanda. Tıpkı havaya fırlatılan bir cismin, onu

atandan aldığı güçle belli bir yere kadar yükselmesi, gücünün bittiği yerde inişe geçmesi gibi..

Dördüncü Murat çağdaşlarından Koçu Bey, incelemelerinde Kanuni döneminde başlayan çözülüşün ip uçlarını verir. Sultan Süleyman'ın ilk zamanlarda Dîvanda düzenli olarak bulunduğu halde, sonraları toplantılara katılmayarak kafes arkasından bakmakla yetinir olması, kendini meclisten çekerek, sadrazama vekâlet vermesi, Osmanlı'da ilk kez görülen yanlış bir uygulamadır. Asya geleneğinde olan bu kendini gözlerden uzak tutarak değerini daha çok belli etme tarzı, Sultanın devlet işlerinden uzak kalmasına ve sadrazamın da kendine verilen yetkileri dilediği gibi kullanmasına yol açar.

Yine Osmanlı Devletinde, İbrahim Paşa'ya kadar gelen sadrazamlar, bu yüksek göreve ancak yönetimde ve askerlikte önemli hizmetlerden sonra erişmişlerdir. Kanuni ilk kez, doğancıbaşı İbrahim'i sadrazamlığa getirmekle, kendisinden sonrası için iyi olmayan bir örnek verir.

Karısının ve kızının etkisiyle damadı Rüstem Paşa'yı sadrazam yapması ise, bozulmanın ana nedenlerinden biridir. Zira Rüstem Paşa'yla birlikte devlet yönetimine yolsuzluk, para ile mevki satın alma ve rüşvet girer. Hele Rüstem Paşa'ya mallarını vakfetme izni vermesi ile, sadrazamlar arasında lükste ve israfa bir yarış başlar.

Kanuni'nin en zayıf yanı ve yumuşak karnı ise, karıları arasında en çok sevdiği gözdesi Rus asıllı Rokzelan, yani Hürrem Sultandır. Devlet yönetimine ilk kez kadın etkisi ve yetkisi ne yazık ki Hürrem Sultan'la girer. Hürrem Sultan güzelliği ve zekâsı ile

Kanuni'nin kalbini çeler. Ona üç erkek ve bir kız evlât vererek sevgisini iyice kazanır. Bir anne olarak, hükmünü geçirebileceği erkek evlatlarından birinin Kanuni'den sonra sultan olmasını arzu eder. Oysa ortada tahta aday olarak Mahidevran Kadın'dan olma, kırk yaşlarında, değerli, donanımlı, her yönden seçkin bir şahsiyet olan Şehzade Mustafa bulunmaktadır. Üstelik Sadrazam da şehzade Mustafa'nın yanında yer almaktadır.

Hürrem Sultan ne yapar eder, Sultanın aklına girer, gönülünü eyler ve sultanın çok sevdiği sadrazamı İbrahim Paşa'yı, yine sultanın emri ile boğdurur. Yerine halkın hiç sevmediği, rüşvetçi damat Rüstem Paşa'yı getirir. Daha sonra Hürrem Sultan, kızı ve damat Rüstem Paşa'nın, bu üç kafadarın düzenlediği bir entrika ile şehzade Mustafa da boğdurulur. Böylece Kanuni'nin evlâtları arasında en az değerlisi olan Hürrem'in kalan tek oğlu II. Selim'e sultanlık yolu açılır. Ve sonuçta Kanuni'den sonra hükümdar olur.

Kırk altı yıllık hükümdarlığı sırasında, tarihimizin yüzaklarından biri olan, bilgin amiral Piri Reis'in, seksen yaşlarında, hiçbir suçu olmaksızın, dolduruşa getirilerek acele bir kararla öldürülmesi, yine Kanuni'nin büyüklüğüne gölge düşüren olaylardan biridir. Kanuni devrinde Osmanlı öyle bir güce erişir ki, dünyanın geriye kalan bütün devletlerinin toplam gücü, Osmanlı Devleti'ne yetişemez.

Böyle büyük bir gücün, dünya devletinin başı, mutlak bir otorite olarak Kanuni Sultan Süleyman, dünyaya hükmederken, dolaylı ve kadınca bir yolla Hürrem Sultan da ona hükmediyordu. Eee.. boşuna "gece müftüsü" dememişler kadına...

Kubbede Kalan Hoş Bir Ses İse Baki, Fuzuli, O Da Fazladan Biri mi?

Kanuni Sultan Süleyman'dan "Şairler Sultanı" diye ad ve san alan Baki'nin, daha şairliğinin başında başına devlet kuşu konmuş olur. Yolu açılır. Birçok yerde müderislik, kadılık yaptıktan sonra Anadolu Kazaskeri, daha sonra da Rumeli Kazaskeri olur. Ama o, şeyhülislâmlık mertebesine gözünü dikmiştir. Ancak şair oluşu, dedikoduya yatkın oluşu, böyle bir göreve gelmesini engellemiştir.

Sultanla sadrazamla arasının çok iyi olmasına, önemli görevler yapmasına ve şair olarak da çok beğenilip el üstünde tutulmasına karşılık, o değerinin yeterince anlaşıldığını sanmaz. Ölümünde musalla taşının üstünde duran tabutunun önünde saf saf saygı durumunda bulunanların, onun değerini daha iyi anlayacaklarına değinerek, bu duygusunu şöyle dile getirir:

Kadrini seng-i musallada bilip ey Baki

Durup el bağlayanlar karşısında yaran saf saf

Oysa Baki, dili bir kuyumcu gibi işleyen şairliği ile hem hayatında, hem de ölümünden sonra hep beğeni ve sevgi ile anılır. Onun sevgilisine şu seslenişi nasıl unutulur:

Hep senin çündür benim dünya cefasın

çektğim

Yoksa ömrüm varı sensiz neyleyim dünyayı ben

Baki'nin dünyanın tadına varmasının bilen şenmeşreb, keyifli, rind hali de çok hoştur:

Baki yine mey (içki) içmeğe and içti demişler

Divane midir ki bade dururken içe andı?

Ancak dünyanın geçici olduğunun, dünyadan vefa ummanın hayal kırıklığına yol açacağını da bilincindedir. O yüzden aklı yar edinmeyi öğütler:

Baki cihanda resm-i vefadan nişane yok

Yar adın anma aklın eğer sana yâr ise

O, hoş bir seda olarak, sesini, kanatlı bir

söz olarak şiirlerini bırakıp gider. Ve bunu da önceden belirterek şöyle der:

Avazeyi bu aleme Davud gibi sal

Baki kalan bu kubbede bir hoş seda imiş.

AŞK ADAMI FUZULİ

Baki'nin Sultan'ın desteği ile yükselmesi, Fuzuli'nin de aynı şansını yakalayamadığı sorusunu akla getirir. Oysa Fuzuli, Baki gibi sadece Osmanlı'nın değil, bütün doğunun en büyük şairi olarak kabul edilir.

O da, Sultan'ın dikkatini çekmek için Baki'nin yolunu izler. Kanuni'nin Bağdat fethinde, Sultan'a içine tarih de düşürdüğü ünlü "Geldi burc-ı evliyaya padişah-ı namdar" kasidesini sunar. Daha birçok pašalara da kasideler söyler. Bütün bunlara rağmen, Osmanlı'dan pek bir ilgi görmez. Kendisine sadece vakıf gelirlerinden dokuz akçe maaş bağlanır. Onu da almakta bürokratik engeller çıkarılınca, Nişancı Celâlzade'ye ünlü "selam verdim, rüşvet değildir diye almadılar" diye başlayan şikâyetnamesini yazar.

Gönlündeki ateşten başka kimse ona yanmamakta, kapısını sabah rüzgârından başkası açmamakta, şiirindeki yalnızlık ona yoldaş olmaktadır:

Ne yanar kimse bana ateş-i dilden özge

Ne açar kimse kapım bad-ı sabadan gayrı

Fuzuli, aşk derdi çekmekten hoşnut olduğunu söyleyerek, bu hastalığı iyi edecek ilacı elinin tersiyle itmektedir:

Aşk derdiyle hoşem el çek ilâcımdan tabib

Kılma derman kim helâkim zehri

dermanındadır

O, her şeyin önünün ve sonunun aşk olduğunu söylerken, ilmin aşkın yanında bir dedikodudan ibaret olduğunu belirtir:

Aşk imiş her ne var ise alemde

İlim bir kıyl-ü kaal imiş ancak

Aşka aşık olan Fuzuli, Mecnun'dan daha çok aşka yakın olduğunu söyleyerek, kendini bir aşk adamı olarak sunar:

Bende Mecnun'dan füzün (fazla) aşıklık istidadı var

Aşık-ı sadık benem Mecnun'un ancak adı var
O, yaşamının yazgısını kendi eliyle, şiirleriyle çizmiştir. Fuzuli'nin adının anlamı gibi fazladan biri olmadığını, en adil tanık olarak zaman, fazlasıyla göstermiştir.

Konstantinopolis'i İstanbul Yapan Adam, Koca Sinan

Sinan, Kanuni döneminin baş mimarıdır. 1509 depremiyle yıkılan, harabeye dönen İstanbul'u yeniden yapılandırma işi ona düşmüştür. Görkemiyle İstanbul'a olağanüstü bir siluet kazandıran Süleymaniye Camii onun eseridir.

Bir devşirme olarak orduya katılan Sinan, Macaristan, Avusturya ve Irak'ta yapılan seferler sırasında köprü inşa etmeyi öğrenir Anadolu, İran, Mısır, Mezopotamya, Suriye, Arabistan, Kırım, Orta Avrupa ve Balkanlar uzun yıllar gezip dolaşarak, çeşitli uygarlıklara ait binlerce eseri görüp inceler. Kanuni Sultan Süleyman, yetenekli insanları seçip yükseltmekteki sevgisi ile, yaşı kırkı aşmış bu istihkam subayının mimarlık ve mühendislik bilgisine, sanat zevkine, köprü kurmadaki ustalığına hayran olur. Ve onu ordudan alarak, imparatorluğun baş mimarı, yani bugüne göre Bayındırlık Bakanı yapar.

97 yıllık uzun ömrünü çok verimli ve üretken bir şekilde geçiren Mimar Sinan, koca imparatorluğun her yanını eserleriyle donatır. 50 yıl boyunca imparatorluk mimarı olarak beş yüze yakın yapı tasarlar ve inşaatları yönetir. Geleneksel cami formatına büyük bir enerji ve yenilikçilik getirir. Yan kubbelerle büyük yapılardaki hantallığı giderir, büyüklüğün de zerafetle birleşebileceğini gösterir. Batı tarihçilerinden bazıları Sinan'ı Mikelanj'dan daha büyük bir mimar olarak görür. Yapıtlarının sayısı ve niteliği bu görüşü doğrulamaktadır.

Bunca eseri bir ömre sığdırması, onun

enerjisini, olağanüstü çalışma gücünü ve üretkenliğini gösterir. Şöyle ki, 81 cami, 51 mescid, 81 medrese, yani yüksek veya orta dereceli okul, 19 türbe, 17 imaret, 3 hastane, 7 su kemeri ve su bendi, yani baraj, 8 köprü, 18 kervansaray, 33 saray, 32 hamam ve 6 mahzen olarak toplam 356 eser bırakmıştır. Sinan'ın sadece İstanbul'da değil; Yunanistan, Bulgaristan, Macaristan, Mekke, Medine, Kudüs, Şam, Basra, Bağdat gibi ülkelerde de yapıtlarının bulunması, onun inanılmaz enerjisinin kanıtıdır. Eserlerinin yarısından fazlası İstanbul'da bulunmaktadır.

Bütün yaptıklarına karşılık, o, bu olağanüstü başarısını şu alçakgönüllü sözleri ile açıklar: "Her bir yapı zamanla, Allah'ın yardımı ve de devletin cömertliği sayesinde, Osmanlı hanedanının yönettiği dünyanın simgesi haline geldi."

Mimar Sinan kurşun kubbeleri ve ince minareleri ile İstanbul'a yeni bir siluet ve kimlik kazandırmakla kalmamış, bir çok da insan yetiştirmiştir. Nitekim dünyaca ünlü Tac-Mahal'i bile, İstanbul'dan giden Sinan'ın öğrencileri yapmıştır.

Sinan'ın parlak başarılarının ardında, sentez yeteneği, İslâm mimarisi geleneği ile Hıristiyan Bizans geleneğini birleştirmesi yatar. Nitekim, o dönemin Türk minareleriyle, Yunan Ortodoks kiliseleri arasında çarpıcı bir benzerlik göze çarpar. Büyük camiler farklı boyutlarda kubbelerle, kemerlerle ve 70 metre uzunluklara ulaşan, sayılan altıya varan minarelerle bezenir.

Sinan 97 yaşında ölene dek hiç durmadan çalışır. Görkemli mimari tasarımlarıyla yeni bir stil yaratır. Sinan'ın elinden çıkma camilerin iç kısımları sütun ya da kolonlarla kesintiye uğramayan mutlak bir mekândan oluşur. Ve üstlerinde gökyüzünü sanki yere indiren görkemli bir kubbe yer alır.

Hıristiyan Ayasofya'nın boyutları ve mimari haşmeti, Sinan için bir imrenme kaynağı olur. Onun güzelliğine erişmeyi ve boyutlarını aşmayı, daha büyük bir kubbe yapmayı hedefler. Anılarında şöyle yazar: "Hıristiyanlar, İslâm dünyasında Ayasofya'nın kubbesini gölgede bırakacak bir kubbe yapılmadığı için, Müslümanları yendiklerini söylüyorlar. Ben böyle bir cami yapmaya kararlıyım!"

Sinan çıraklık eseri olarak gördüğü Şehzadebaşı Camiini, kalfalığa yükseldiğini söylediği Süleymaniye Camii'ni yaptıktan sonra, seksen yaşında ustalık eserim dediği Edirne'deki Selimiye Camiini yaparak bu amacını gerçekleştirir. Ve bunun mutluluğunu şöyle dile getirir: "Hıristiyan taifesinin

mimar geçinçenleri, Ayasofya kubbesi gibi bir kubbe Devlet-i İslâmiyye'de bina olunmamıştır deyu, Müslümanlara galebimiz vardır derlermiş. Ol kadar kubbe durdurmak gayet müşkildir dedikleri, bu hakirin kalbinde ukte olup kalmış idi. Allah'ın ve Sultan Selim Han'ın sayesinde, Selimiye'nin kubbesini Ayasofya'nın kubbesinden altı zira kaddin ve dört zira derinliğin ziyade eyledim."

Roma'daki San Pietro Katedrali'nin tamamlanmasının yüz yıl aldığı ve Londra'daki Saint Paul Katedrali üzerinde kırk yıl çalışıldığı gözönünde tutulursa, İstanbul'daki Süleymaniye Camii'nin yedi yılda tamamlanmış olması, Osmanlı İmparatorluğunun zenginliğini ve Sinan'ın çalışma hızıyla etkinliğini gösterir. Osmanlı İmparatorluğu, Boğaz'da Haliç üstüne bir köprü kurulması için Michelangelo ile Leonardo da Vinci'yi İstanbul'a çağırır. Her ikisi de bu teklifi reddeder. Ne var ki, Sinan'la İmparatorluk, kendi Leonardo ve Michelangelo'sunu bulmuş olur. Dahası, Koca Sinan'la Konstantinopolis, İstanbul olarak kendi kimliğini bulur.

Küçük Kıyamet: 1509 İstanbul Depremi

1509 Yılında İstanbul ve çevresi, o güne dek görülmemiş büyük bir depremle sarsılır. Ve deprem değişik derecelerde kırk beş gün sürer. Beş bin kişi canını, bir o kadarı da evini kaybeder. Nice cami, kilise, havra yerle bir olur. Galata Kulesi, Kız Kulesi, Rumelehisarı ve Anadoluhisarı yıkımdan payını alır. Topkapı'nın saray duvarları bile sarsıntıya dayanamaz. Binlerce insan yıkıntıların altında gömülü kalır. Köpürmüş deniz dalgaları, İstanbul ve Galata surlarını aşarak, insanlara küçük çapta bir tufan yağdırır.

Sultan II. Bayezid bile, sarayın duvarlarına güvenemediğinden, bahçeye bir çadır kurdurur ve on gün orada kalır. Sonra da devletin ikinci başkenti olan Edirne'ye sığınır. Kaderin cilvesi Edirne'de de, İstanbul'

dakinin şiddetinde bir deprem olur. Mimar Hayreddin, on beş günde padişah için Edirne'de bir çatma ahşap ev yapar ve Bayezid orada oturur. Aynı yıl Edirne'de, yine şiddetli bir deprem olur. Tunca nehri taşarak, üç gün geçit vermez ve pek çok kişi telef olur.

Deprem olayları geçtikten sonra İstanbul'a dönen II. Bayezid, yıkıntıların onarılması için derhal Divân'ı toplar. Ve vezirlerini azarlayarak şöyle der: "- O kadar haksızlık, o kadar zulüm ettiniz ki, mazlumların ahlân göklere kadar çıkarak, şehir ve memleket üstüne Allahın gazabını davet etti..."

Derken onarma faaliyetleri başlar. Üç bin işçi ve sekiz yüz kireççi, mimarlar yönetiminde işe girerler. Ve iki ay gibi kısa bir süre içinde, sadece İstanbul ve Galata

surları değil, aynı zamanda Galata ve Kız Kulesi, Yedikule, Deniz Feneri, Yeni Saray, Büyük ve Küçük Çekmece köprüleri, Silivri hisarları onarılır. Daha sonra İstanbul'un onarımının birinci yıldönümünde Sultan Bayezid tarafından, ulemanın önerisiyle, üç gün yoksullara gümüş bardaklar, tabaklar içinde yiyecek ve içecek verilir.

Atalarımızdan farklı olarak, bugün biz

deprem kuşağında yaşadığımızı biliyoruz. İstanbul'un yüz yıllık aralarla esaslı bir şekilde sarsıldığını da. O zaman 17 Ağustos 1999'da yaşadığımız depremden önce yazdığımız bir yazıdaki önerimizi yineliyoruz:

*Zamanın asurluk sarkacında İstanbul ya yine
sallanırsa
Gönül diler ki sallanmasa, akıl der ki önlene
alınsa*

Yeniden Doğuş ve İnsana Dönüş RÖNESANS

Rönesans sözcüğü, "Yeniden Doğuş" anlamına gelir. 14. yüzyıldan 16. yüzyıl sonlarına kadar süren Rönesans, sanat, edebiyat ve bilim alanlarında büyük atılımların, yeniliklerin ve ilerlemelerin gerçekleştirildiği bir dönem olur.

Rönesans hareketi, eski Yunan sanatına dönmeyi, dinsel konularda bile insanı merkeze yerleştirmeyi ve dünya gerçeklerini değerlendirmeyi hedefler. Bu nitelikleriyle, yalnız Tanrı'yı ve dini yaşama nedeni olarak gören, öteki dünyayı merkez yapan Ortaçağ düşüncesine karşı bir tepkiyi simgeler. Çökmekte olan aristokrasiye (soylu sınıfa) karşılık, palazlanmakta olan burjuva (kent-soylu) sınıfının kültür devrimidir Rönesans.

Tarihte bazı dönemler, entelektüel zenginlikleriyle göze çarparlar. Rönesans da bunlardan biridir. O dönemde Avrupa'da ve özellikle İtalya'da bir kargaşa ortamının olması, düzenleyici ve yaratıcı zekâları kıskırtır. Onların ortaya çıkmasına yataklık eder. "Dehâ dehâyi çeker" ilkesi uyarınca, dehâlar da birbirinden etkilenir ve birbirini besler. Asya'nın ve Amerika'nın keşfi, batıda büyük bir zenginliğe ve servet birikimine yol açar. Mesen adı verilen bu sanat koruyucusu zenginlerin varlığı, sanatçılar için şevklendirici bir rol oynar.

Bir itici güç olarak veba da Rönesans'a

katkıda bulunur. Örneğin Rönesans'ın beşiği olan Floransa'nın yüzbini kişilik nüfusu, veba'dan sonra yarı yarıya, elli bine iner. Böylece kentin serveti daha az sayıda insana kalır. Sonuçta, sosyal hareketliliğin, servetin ve dâhilerin bulunduğu bir ortamda Rönesans hareketi yeşerip serpilir.

Rönesans, en büyük yeniliğini ve yaratıcılığını İtalya'da özellikle Floransa'da, güzel sanatlar alanında gösterir. İtalyan Rönesansının kurucusu sayılan Masaccio ile insan resmi, ilk kez gerçekçi bir şekilde ele alınır. Onun izinden giden Boticelli, Yunan Mitolojisinden esinlenerek yaptığı "İlkbahar" ve "Venüs'ün Doğuşu" tabloları ile yüzünü dünyaya döner.

Leonardo da Vinci, Michelangelo ve Rafaello gibi üç dev sanatçı sayesinde İtalyan Rönesansı doruğa çıkar.

Leonardo, Rönesans sanatçısını, daha doğrusu total insanı, "İnsan gibi insan"ı en yetkin biçimde temsil edebilen bir dehâdır. Evrensel ışık ve yarı gölge uygulamasıyla, resimlerine büyümlü bir hava verir.

Şair, ressam, heykeltıraş Michelangelo, çok yönlü yetenek ve hünleriyle büyük şaheserler yaratmıştır. O, özellikle heykelticiliği "üstün sanat" olarak görür. "Davud" heykeli ile herkesin hayranlığını kazanır. Sistina Şapeli'nin tavan resimleri olağanüstü

bir sanat yapıtı olarak ünlenir. Büyük coşkuyla yaptığı “Musa” heykeli öylesine canlıdır ki, usta, dayanamayıp, elindeki çekici fırlatarak “konuşsana” diye bağırır. Michelangelo, daha 37 yaşında, yaşayan en büyük sanatçı olarak görülür. Ama o, doksanına merdiven dayadığında “Tam mesleğimin alfabetini anlamaya başladığımda ölmekten derin bir üzüntü duyuyorum” diyerek büyüdükçe küçülmenin örneğini verir.

Rafaello, kendinden önce yetmişmiş büyük ustaların tam bir sentezidir. Sanatın gizini “ahenk ve denge” olarak açıklar. Eserleri, Rönesans sanatının değerli yanlarını birleştiren birer örnek olduklarından yetkin bir görünüm sergiler. “Atina Okulu”ndaki Eflâtun’u, Leonardo da Vinci’den esinlenerek çizdiği söylenir.

Rönesans, edebiyatta, hümanizma akımı olarak kendini gösterir. Böylece dinden bağımsız bir kültür oluşturarak, insan ve dünyaya ilişkin bir felsefe yaratmaya çalışır. Bilimde gözlem ve deneye öncelik veren Kopernik, Kepler ve Galile ile, dünyanın Güneş’in bir uydusu olduğu gerçeğini ortaya çıkararak, o dönemin ve kilisenin dünya merkezli evren görüşünü temelinden sarsar.

Rönesans, hem Ortaçağ’ın mirasçısı, hem de modernizmin öncüsüdür. Bu yönüyle Ortaçağ ile modern dünya arasında önemli bir basamak sayılır. Ortaçağ “birleşmiş bir toplum”u savunurken, Rönesans “birey”i öne çıkarır. Ve “bireycilik” o çağa göre ilerici bir akım olur. Bireycilik, giyim kuşamdan, inanç ve ahlâka kadar, her alanda serbestlik ister. Kilise baskısına gitgide artan bir şiddetle direnir ve sonunda başkaldırır ona. İşte Protestanlık, bu başkaldırışın dindeki adıdır.

DİNDE YENİDEN BİÇİMLENME: REFORM

Ortaçağ boyunca, toplumdaki etkinliğini

gitgide artıran kilise, ruhban sınıfı olarak egemen sınıflar arasındaki yerini alır. Başta Papa olmak üzere, bütün din görevlileri, günahkâr saydıkları zenginler gibi, dünya nimetlerine pek fazla düşkün bir hayat yaşamaya başlarlar. Bir taraftan engizisyon baskısı ve zulmü, bir yandan halktan alınan bağışlar, bir çıkar düzeni olarak kilisenin çirkin yüzünü ortaya çıkarır. Hele “endüljans af belgesi” olayı, bütün bunların üzerine tüy diker. Endüljans, bilindiği üzere, günahlara verilecek cezaların, bağış karşılığı kilise tarafından affedilmesidir. Bu af belgesi günahkârın Araf’ta geçirmek zorunda olduğu sürede indirim yapılması konusunda da geçerli olur. Yani günahlar Tanrı tarafından değil, para karşılığı, kilise tarafından bağışlanır.

Kendisi de bir keşiş olan, aynı zamanda ilâhiyat doktoru derecesi alan, Alman Martin Luther, bütün bu rezaletlere tanık olarak, rönesans ve hümanist akımların da etkisiyle, dinde bir yeniliğe, yeniden biçimlenmeye gerek olduğunu görür. Bu düşüncelerini açıklamak için Roma’ya gittiğinde, oradaki din adamlarının rüşvetçiliği ve dünya işlerine düşkünlüğü karşısında şaşkına döner. Bunları protesto etmek üzere, Wittenberg Kilise’sinin kapısına ünlü 95 maddelik tezini asar. Burada kiliseyi genelde rüşvetçilikle ve özellikle de endüljans satışı nedeniyle dini ticarete çevirmekle suçlar. Papa’nın yanılmaz olduğu ilkesini reddeder. İncil’i nefis bir üslupla Almanca’ya çevirerek, halkın kutsal kitabı doğrudan okumasını sağlar.

İnsanla Tanrı ilişkisini İncil’e göre yeniden düzenlemeye kalkarak, inancı papazların denetiminden kurtararak bir vicdan ahlâkı geliştirir. Günahları affetmenin kilisenin yetkisinde olmadığını, bunun ancak insanın imanına, davranışlarının arkasındaki niyetine ve Tanrı’nın merhametine bağlı olduğunu bildirir. Kutsal kitaptaki “Çalışmayan yemek yememelidir” görüşüne daya-

arak, papazların asalaklığını eleştirir. Kiliseyi, insanla Tanrı arasında bir aracı kurum olmaktan çıkarır. İnsan, aracısız, kutsal kitabı doğrudan okuyarak Tanrı'ya yönelebilir. Luther, diğer yandan Araf'ın varlığını, papazların bekâr kalması gereğini reddeder. Kendisi de bir rahibe ile evlenir. Bu görüşlerinden ve çıkışlarından dolayı Katolik Kilisesi tarafından afaroz edilir.

Ama Luther'in görüşleri, Protestanlık hızla yayılır. Fransız kökenli Calvin de, kurtuluşun imanla olacağına inanır. Daha ileri giderek, imanın "İlâhi bir vergi" olduğunu savunur. Allahın takdiri ne ise, onun değişmeyeceğine inanır. O da papanın yanılmazlığını kabul etmez. Azizlerin heykel ve resimlerine tapmayı yanlış bulur. Kovuşturulmaya uğradığından Fransa'yı terk ederek İsviçre'ye yerleşir ve orada örgütünü kurar. Reform, vicdanları üzerindeki Kilise baskısına karşı çıkarak, inanç özgürlüğü konusunda insanlığın umudu olur. Ne var ki, varlığını korumak için Katolik Kilisesi hemen harekete geçer. Ve Protestanlığa direnmek üzere bir karşı reform eylemi başlatır. Ve 1573 yılında Fransa'da Saint Bartelami katliamında, 30 bin protestan, kadın çocuk ayrımı yapılmaksızın hunharca öldürülür. Aynı dindeki mezhep kavgaları yüzünden Avrupa kan gölüne döner.

Amaç İçin Her Araç Geçerli - Machiavelli

"Gaye vasıtayı meşru kılar" sözü, başka deyişle, "Amaç için her yol denenebilir" öne-risi, egemenlerin hemen her zaman uyguladıkları bir ilkedir. Ancak bunu ilk kez Floransa'lı Niccolo Machiavelli dile getirdiği için, bu sözün bütün sorumluluğu onun üstüne yıkılmıştır. Gücünü korumak için her yolu geçerli sayanlar, hep Machiavelist olarak suçlanmışlardır. Oysa, siyaset üzerine kafa yoran biri olarak, onun temel mesajı, hükümdarların nasıl otorite kuracaklarını ve

Aynı çağda İspanyolların en gaddar ve düzenbaz kumandanı Francisco Pizarro, Amerika'da binlerce İnka yerlisini katlederek, yeni dünyanın en güçlü uygarlığını yerle bir eder. Beyazların yüzünü kızartan bu soykırım karşılığı olarak, bir milyon altın pezo kazanır. Böylece altına hücum, insanlık değerlerinin altını iyice oyarak, insanı insanlıktan çıkarır. İnsan hep "ben" dediği ve kendi çıkarını her şeyin üstünde tuttuğu için, farklılıkları bir zenginlik olarak değil, ayrılık ve düşmanlık gibi yorumlayıp, tarih boyunca hep savaşa gelmiştir.

Bilge bir Budist keşiş, bir gün yurttaşlarına şöyle seslenir: "Bilmek istiyorum, neden bir insan hep kendinden sözeder ve örneğin 'Ben dünyanın en zeki, en akıllı, en cesur ve en yetenekli insanıyım' dediği vakit kahkahalarla karşılaşır da neden 'ben' yerine 'biz' sözcüğünü koyarak 'Biz dünyanın en zeki, en akıllı, en cesur ve en yetenekli ulusuyuz' dediği vakit, büyük bir coşku ile alkışlanır ve büyük bir yurtsever olarak nitelendirilir? Neden?!"

Ulus yerine, ırkı, cinsi, dini koyarsanız sonuç yine aynı kapıya çıkar. İnsan ırk, cins, ulus ve din bencilliğini aşıp, "biz" bilincini evren çapında genişlettiğinde ise, barış, insanlık için bir özlem olmaktan çıkarak, sürekli yaşanan bir hal halini alır...

iktidarlarını nasıl koruyabileceklerini, tarihten örnekler vererek göstermektedir. Machiavelli, gerçekçi bir gözle olması gerekeni değil, olanı gösterir. Bu yüzden onu yerin dibine batıranlar, cisimlenmiş bir şeytan olarak görenler yanında, onun "hükümdar" isimli eserini başucu kitabı yapanlar da vardır. Bunlar arasında Catherine de Medicis, Karl V, Henri IV, Richelieu, Mustafa III, Napolyon ve Mussolini'yi sayabiliriz. Napolyon şöyle der: "Tacitus

romanlar yazdı, Machiavelli okunabilecek tek kitaptır.” Mussolini ise onu faşizmin öncüsü olarak niteler Görüldüğü üzere, Machiavelli’yi baştacı edenlerin hemen hepsi başlarında hükümdarlık tacı taşıyanlar. Yani uygulamalarıyla onu haklı çıkarırlar.

Machiavelli, hükümdarların iktidarlarını korumak ve artırmak için, gerektiğinde acımasız olmalarını önerir. Onlara bazı durumlarda hile, kurnazlık ve yalandan yararlanabilecekleri öğüdünü verir. Zaten ondan önce de iktidarı kullananlar bunu hep yapagelmışlerdir. Machiavelli, gerçekçi bir insan olarak, olan bitene ayna tutar. Ne var ki, insan henüz, aynadaki hayaliyle yüzleşecek cesarete değildir.

Kendi çirkin yüzlerini görecekt yerde, Machiavelli’yi suçlamayı ve onu günah keçisi olarak kullanmayı yeğlerler.

“Hükümdar” adlı eserinde Machiavelli, devlet gücünü ele geçirmiş kişi ya da grupların, söyledikleri gibi halk için değil, asıl kendi iktidarlarını sürdürmek için hüküm sürdüklerini gösterir, her ne kadar onlar “kendimiz için bir şey istiyorsak namerdiz” deseler bile... Hükümdarın halk tarafından sevilmesinin mi, yoksa kendisinden korkulmasının mı, iktidarı için daha iyi olacağına ilişkin olarak şunları söyler:

“Her hükümdar hem seilmeyi, hem de kendisinden korkulmasını ister; ama eğer ikisi birden olmuyorsa, korkulmak, seilmekten daha etkilidir.”

Nedenini şöyle açıklar:

“Çünkü sevgi, insanlara bir sorumluluk yükler. İnsanlar bencil olduklarından, çıkarları ağır bastığında bu sorumluluktan kaçarlar. Ama korku, bir cezalandırılma korkusuyla sürdürülür ki, bu hiçbir zaman eksilmez.”

Hükümdarlara güçlerini gösterme ve saygınlık kazanma konusunda da şu öğüdü verir:

“Hükümdara, büyük seferlerden ve yeteneğini çarpıcı bir şekilde göstermekten daha çok prestij sağlayacak bir şey yoktur.”

O, hükümdarlara izlemeleri için, SET ilkesini, yani “Saygı duy, Esinlen, Taklit et” formülünü önerir.

“Buldukları yere nasıl geldiklerini öğrenmek için, şöhretli adamların eylemlerini inceleyin; zaferlerini ve yenilgilerinin nedenlerini öğrenin; ki birini taklit edip, öbüründen kaçınabilesiniz. Hepsinden önemlisi, kendilerinden önce ünlü olan ve takdir edilen, başarılarıyla yaptıkları hâlâ belleklerde yer alan kişileri örnek alan ünlü adamların davrandığı gibi davranın; tıpkı Büyük İskender’in Aechylus’u ve Sezar’ın da Büyük İskender’i taklit ettiğini söylediği gibi..”

Machiavelli, tarih ve politikayı, yalnızca insan açısından ele alır. Ona etik (ahlaki) bir çerçeve uydurmaya çalışmaz. Ona göre önemli olan insanların nasıl davranmaları gerektiği değil, fakat gerçekte nasıl davrandıklarıdır. Kimin iktidara nasıl sahip olması gerektiğinden çok, insanların iktidarı gerçekte nasıl elde ettikleridir. Machiavelli, bir hükümdarın iktidarını pekiştirmek için, tarihteki uygulamalara bakarak şunu bile öğütler: “Bir hükümdar, devlet gücünü ele geçirdiğinde, gözdağı vermek için, tüm zulmünü ilk anda yapmalı, bunu her gün tekrarlamak zorunda kalmamalıdır. İyilikler, daha çok takdir edilmesi için azar azar yapılmalıdır.”

Machiavelli, güçlü bir devletin, her şeyden önce iyi silahlanmış olması üzerinde durur. Bir devletin ancak kendi yurttaşları arasından topladığı askerlere güvenebileceğini söyler. Ve paralı askerlere, başka devletlerin askerlerine güvenen bir devletin ise, zayıf ve tehlikede olacağını sözlerine ekler. Devlet gücünü askeri güce indirgemesinden dolayı çoğu kez suçlanır. Oysa tarihteki bütün güçlü imparatorluklar, ordularının gücü sayesinde egemen

olabilmişlerdir. Bugün bile, ABD'nin süper güç olarak dünyaya egemen olması, diğer ülkeleri susta durdurması acaba hangi güç sayesinde?!

Gerçekte olanlar acı, ama gerçek. Olması gerekenler ise, belki ilerde gerçekleşebilecek bir dilek.

İnsancılık ya da Hümanizma

Genel anlamda hümanizma insanı merkez alan ve insanla bütünleşen bir yaşam ve evren anlayışıdır.

Hümanizma bir yeni çağ anlayışı olarak, Yeniçağ'da Rönesansla birlikte yeniden ortaya çıkmakla beraber, aslında ilk çağların Greko Latin kültürünü temel alır.

Hümanizmi anlatmada bir Latin yazarının şu sözünden daha iyisi zor bulunur: "Ben de insanım, insanı ilgilendiren her şey beni de ilgilendirir."

Yine bir Latin atasözü "Kutsal bir varlıktır, insan için insan" der.

İnsanı en değerli varlık konumuna yükselten bu gerçek bir Bektaşî nefesinde şöyle dile gelir:

Hak kendini halka bildirmek için

İnsanı kendine timsal (örnek) eyledi

Ve Atatürk "İnsan, insanlık için yaşama-
malı" sözüyle hümanizmayı bir yaşam nedeni olarak görür.

İnsanı eksen almasına karşılık, hümanizma insanın tanımlanması değildir asla. Olsa olsa, insanın gerçek özünün ve değerinin olumlanması yanında, din dahil her şeyin insan için, insanın yücelişi için olduğunun, koyu bir çizgiyle altının çizilmesidir. Böyle bir anlayış, düşünceyi, insan yararına dönük olarak uyarır, ona yön ve şekil verir.

Bu anlamda, antik çağdan kaynaklanan ve Rönesansla ortaya çıkan, o arada insanı öne çıkaran bir görüş olarak hümanizma, Yeniçağ'da anlaşıldan daha fazla, aşkın, sürekli gelişmeye yönelik, ucu açık bir

Machiavelli kadar şiddetle suçlanan ve dışlanan az düşünür olmuştur. Onu en çok suçlayanlar ise, onun söylediklerini yapan ikiyüzlü yalancılardır, ne hikmetse.

Ne yapalım ki bu böyle. İnsanoğlu tuhaftır, her sözü kaldırmaz. Yalancı dersiniz kızar da, yalan söyler hiç tınmaz...

kavramdır.

Rönesans'la yeniden yeşeren hümanizma, yani insancı düşünce özellikle Fransız, İngiliz ve İspanyol Edebiyatlarında en seçkin örneklerini verir. Fransa'da Rabelais ve Montaigne, İngiltere'de Shakespeare ve İspanya'da Cervantes insancı edebiyatın en ünlü isimleridir.

Aynı zamanda hekim olan Rabelais, bedenden başlayarak insanı iyice incelediğinde, onun özünde iyi bir varlık olduğunu görür. Antik çağ yapıtları da, ona, insanı tanımada yardımcı olur. Ondan sonra Rabelais, insana güvenmeyi insandaki iyiyi bulup çıkarmayı iş edinir kendine. Buradan güçlü bir yaşam sevgisine yönelir. Hayatı akli ile olduğu kadar, gönlü ve duyguları ile de kucaklamaya çalışır. Ona göre doğa güzeldir, yaşam, iyidir, insan yücedir, hatta herşey, insan için bir mutluluk kaynağıdır. Öyleyse kır zincirlerini ve özgürleş. İstedğini yap, ama doğru seçimlerde de bulunmaya çalış. Ve tüm insanca güçlerini insanlığın yararına yönelt. Rabelais, bu görüşlerini "Pantagruel" ve "Gargantua" eserleriyle yaymaya çalışır. Şakacı bir üslubu vardır. Güldürerek düşündürür.

Bir Hümanist olan Montaigne de "dünyanın en güzel şeyi insanın kendisi olmasıdır" diyerek içimizdeki o büyük hazinenin, insanlık hazinesinin varlığına dikkati çeker. "Denemeler"inde kendini tanımaya çalışır. Ve sonra kendinde herkesi.. Daha kitabının başında bunu belirtir: "İnsanı hem kendinde,

hem dünyanın bütününde aramak, ama bunu yapabilmek için önce kendimi tanımaya çıkmak..”

O, gerçek anlamda ilk deneme yazandır. Düşüncelerini dayatmaz. Kendi düşünür taşınırken, ürettiği düşünceleri bizimle de paylaşmak ister. Kendinden yola çıkarak, insanı insana tanıtmak ve herkeste ortak olan insan özünü göstermektir amacı.

O, eğitimin asıl amacının, kafaya bilgi yığmak değil, doğru düşünmeyi öğrenmek olduğunu vurgular.

İnsanı en iyi tanıyan ve tanıtan insanı yazarlardan biri ve belki de birincisi William Shakespeare'dir şüphesiz. Tiyatro yazarı olarak insanı bütün içyüzüyle gözler önüne serer. O yüzden gerçekliği yansıtmada büyük ustalık gösterir.

Eyleme geçip geçmeme konusunda kararsız bir tipi canlandırdığı Hammet'te, insanı şu şekilde tanımlar:

“İnsan, ne yaman bir yapı! Akıl gücüyle ne soylu bir varlık! Düşünme yetenekleri ne sonsuz! Duruşu, kıvılcığı ne anlamlı, ne güzel! Ne melekçe davranışları, ne Tanrıca kavrayışları var! Evrenin gözbebeği insan, canlıların baştağı!

O yaşamı tiyatro, tiyatroyu da yaşam olarak görmüştür. “Beğendiğiniz Gibi” oyununda bakın bunu nasıl dile getirir: “Dünya bir oyun sahnesi/Ve bütün erkeklerle kadınlar oyuncu sadece/Giriş ve çıkışları belli belki de/Ve hepsi oynuyor pek çok rolde.”

Doğum, aşk, şehvet, kıskançlık, aldatma, umut ve umutsuzluk, entrika ve cinayet gibi konuları ele alan yapıtları, tüm insani eylem ve duyguları içerir.

Çağın diğer önemli bir kişisi, İspanyol edebiyatının en ünlü adı Cervantes'tir. Acıklıya gülünç olanı, üpkı hayatta olduğu gibi, bir kokteyl içinde bütünleştirip kaynaştıran Cervantes, kendi kadar ünlü “Don Kişot” romanında XVI. yüzyıl

İspanya'sında oluşan ve yıkılan değerlerin bir tablosunu çizer. Don Kişot yıkılmış bir soyludur. Dünyaya adaleti getirmek gibi çok soylu bir amaca soyunmuştur. Ama bu, o çağ için ulaşılamayacak bir ülküdür. Böylece bir düş peşinde serüvenden serüvene atılır ve çoğu zaman gülünç düşer.

Bereket versin tüm serüvenlerinde uşağı Sancho Panza tüm köylü saflığı ve kurnazlığı ile yanındadır.

Cervantes, gününün İspanya'sını romanlaştırırken ülkesindeki katı despot yönetimi de inceden inceye eleştirir.

Don Kişot, Rönesans gerçekçiliğinin ve gerçek roman anlayışının en iyi örneklerinden biri ve öncüsüdür.

Rönesans'ın kare ası, bu dört dehâdan sonra, Erasmus da insanı düşüncenin, ele başlarından biridir. İnsana daha büyük bir önem kazandırmak amacıyla Roma Katolik Kilisesinin otoritesini sorgulayan bir hümanisttir.

Erasmus aynı zamanda cesur bir insandır. Sapkınların, kilise karşıtlarının yakıldığı bir dönemde, ruhban sınıfını eleştiren kitaplar yazar. “Deliliğe Övgü” kitabında, dalga geçercesine kiliseyi kıyasıya eleştirir. Ve Luther'e reformun yolunu açar.

Hümanizma insanın özüne inerek, herkeste ortak olan tarafı gösterir. İnsanın değerini ve önemini vurgulayarak, insana önce kendini, sonra herkesi sevmeyi öğretir. Kavgaya sebep olan sorunların, karşılıklı sevgi ve hoşgörüyü aşılacağı inancını verir. İnsancılığın, insanın içini ısıtan tarafı da bu olsa gerek Rönesans'tan ve Hümanizma'dan iki yüz küsur yıl önce, ne demişti Yunus Emre:

Gelin tanış olalım

İşi kolay kılalım

Sevelim, sevillelim

Dünya kimseye kalmaz

nada brahma

(Baş tarafı 20. sayfada)

hassastır? Duyma skalamız neden, görme skalamızdan on kat daha geniştir? Bunlar bize neyi işaret etmektedir? Neden modern ilişkilerde “Beni dinlemiyorsun” sözü standart bir söz haline geldi?

Neden kadının sesi erkeğinkinden daha yüksek? Neden geleneksel bilim, doğada ve müzikte yüksek seslerin yönetici işlevleri olduğu gerçeğini inkâr ediyor? Keman, flüt, trompet gibi tiz sesli enstrümanlar melodiyi götürürken, viyolonsel, kontrbas ve trombon gibi pes sesli enstrümanlar eşlik fonksiyonunu yükleniyorlar? Aynı şey trafik için de geçerli: Tiz sesleri cankurtaran, polis, ya da itfaiye sireni olarak seçiyoruz. Hatta askerlikte bile, komutan “Hazır ol! Rahat!..” gibi komutları verirken sesini tizleştiriyor. Bunların bize iletmiş mesaj nedir? Bilim neden kadın egemen alanı görmezden geliyor ya da buna “kulak misafiri” olmuyor? Bilim neden optik sorunlarıyla derinlemesine haşır neşirken, işitme ile ilgili sorunlara daha az giriyor?

Bir Zen üstadı şöyle demiş: “Günlük yaşamı küçümseyen bir görüş gerçek bir görüş değildir.”

Eski çağlardan bu yana gerçeğin doğasının, sese ya da müziğe mekanikten daha yakın olduğu söylenegelmiştir. Gerçekten modern bilimin bazı bulguları da bunu doğruluyor. Melodinin esası notalarda değil, notalar arasındaki ilişkide, perde farklılıklarında, titreşimde ve ritimde yatar. Tel titreştiğinde, sadece bir tek tonu, değil, üst tonları da duyarız:

Bütün bir gam ses verir. Öyleyse her nota başka notaları da içermektedir, aynı -parçacık fiziğine göre- atom altı parçacıklarının öteki atomaltı parçaları içerdiği gibi...

Sanskritçe bir Hint kutsal metninde bilge kişi: “Nada Brahma”, yani “Dünya Sestir” der. Gerçekten de bilim, felsefe, sanat ve bazı Spiritüel öğretilerde bunun birçok açıklaması vardır. Caz eleştirmeni, plak yapımcısı olarak, konser ve radyo programları ile bütün yaşamını müziğe adayan biri böyle bir araştırmaya en uygun kişidir kanımca. Makro ve mikrokozmosun müziğini, gezegenlerin armonisini, yunus ve balinaların şarkılarını, denizin seslerini, molekül ve atomların minik notalarını o duyabilir ya da algılayabilir. Ritmi ve armoniyi, kristallerin statik ritimlerinden, canlı organizmanın düzenli yapısına, maddedeki kutsal geometriye kadar uzatabilir. Çünkü galaksilerin dönüşleri gezegenlerin yörüngeleri, bedenler, bitkiler, moleküller, atomlar... armoni yasalarına uyarlar. Burada sözünü ettiğimiz sesin, titreşimin aynı zamanda olağandışı bir müziği vardır.

Evrensel hareketler sadece titreşim değil, aynı zamanda bir ses ve bir müzik yaratır. Makrokozmos ve mikrokozmos sürekli armonik oranlarla titreşir. Milyonlarca parça armoni yaratacak biçimde titreşirler. Bu da bizi şu soruya götürür: Kozmos neden böylesine bir armoni içindedir? Yaşayan sistemlerle ilgili olarak son zamanlarda geliştirilen bir teori

bu soruya karşılık olabilir. Teoriye göre, biz bağımsız olarak varolan bir dünyayı algılamıyoruz, algılama ve bilme halinde bir dünya yaratıyoruz aslında. Bu bilme ve algılama süreci her canlı organizmada, yani bitki, hayvan ve insanda farklıdır. Çünkü her biri değişik algılama organlarıyla donatılmış olduklarından farklı dünyalar yaratmaktadırlar. Bu bakış açısından, sadece evrendeki armonik titreşimleri algılamamıza şaşmamalıdır, çünkü eğer duyu organlarımız armonikse, yarattıkları dünya da doğal olarak armonik olmalıdır.

Bu bir varsayım elbette. Biz bir bütünün parçalarıysak ve o bütün bir armoni ve ritim içindeyse, aslında biz de ona uyarak bu armoni ve ritmi algılayıp, onu yansıtabiliriz.

Öte yandan, evrenin ses olarak algılanmasının sadece bilim ve felsefede değil, günlük ve toplumsal yaşamımızda da derin etkileri olacaktır. O halde yeni paradigma değişimi görmeden işitmeye, duymaya doğru önemli bir gelişimi de birlikte getirecektir. Gözden kulağa doğru kayış bir kültür değişimini de getirecek, analizden senteze, rasyonel bilgiden bilgeliğe, akıldan gönle, savaştan barış ve huzura doğru bir geçiş yaşanacaktır.

Hiçbir meslekte müzisyenler arasında olduğundan daha fazla bu yeni bilinçin taraflarını bulamazsınız. Büyük müzisyenlerden Collin Walcott, "Yeni Dünya Müziği"nin bazı icracılarının, eğer bu

küçülen ve kalabalıklaşan gezegende canlılığımızı sürdürebilirse, yaratıkları armoni ve ritimle bir gün ulaşacağımız insan tipine katkıda bulduklarını söylemişti. Gerçekten de müzikal ve ruhsal boyutlar, daha sonraki nesillerce daha da iyi anlaşılacak yakın bir birlik bağı içindedir.

Son yıllarda bilgeliği olmayan bilimin tehlikeli olabileceğini gördük. Çünkü bilgelik olmayınca, bilim atom bombası yapımı gibi kötü amaçlarla da kullanılabilir.

Öte yandan, Nobel kazanmış yazar Elias Cannetti'nin dediği gibi: "İnanç gelişen bir insan yeteneğidir ve insanı geliştirir. Ayrıca inanç insanın yaratıcı güçleriyle bağlantılıdır. Ne var ki, dogmalar ya da, bir başka deyişle mevcut dinler statik ve değişime kapalı olduklarından artık yaratıcı değildir. İlerleme içinde değildir, bu nedenle artık yaratıcı ve ruhsal güçleri ve insanın hayal gücünü ilerletemezler.

Öyleyse Yeni paradigma ve Yeni Bilinç'in ortaya çıkaracağı yeni inanç ve yeni ruhsal boyut, yeni bir işitmeye ve yeni seslere de açacaktır insanlığı. Böylece işitme ve duyma alanlarımız fazlasıyla genişleyecek ve işitme yeteneğimiz gereken önemi kazanacaktır. Öyleyse bir gün, atomların, moleküllerin, dünyanın, gezegenlerin, evrenin, hatta bunlardan öte Tanrı'nın sesini bile yakından duyabileceğiz demektir...■

Hayatımız Mizah

Güngör Özyiğit

Doksan yaşında bir adam doktora gider. Adam yürümekte zorluk çekmektedir. Doktor, adama sağlığını sorduğunda “turp gibi sağlamım. On sekiz yaşında bir eşim var ve kendisi benden hamile...” der. Doktor bir süre düşündükten sonra adama döner ve “bakın size bir öykü anlatacağım” diyerek söze girer: “Avlanmaktan çok hoşlanan bir adam varmış. Her gün tüfeğini kaptığı gibi doğru ava gidermiş. Ne var ki, bir gün dalgınlıkla tüfek yerine şemsiyesini almış. Ormana gitmiş. Ağaçların arasında yürürken karşıda bir geyik görmüş. Hemen şemsiyesini doğrultarak nişan almış ve ... pat.. geyik yere yığılmış...”

Yaşlı adam “öyle saçma şey olur mu?” diyerek geyiği başka birinin vurmuş olabileceğini söyler. Doktor da, adamı bütün kalbiyle onaylar. “Kesinlikle!”

Nasrettin Hoca'ya, iyice yaşını başını almış, kocamış bir adamın çocuğu olur mu diye sorarlar. Hoca'nın yanıtı çok kestirme ve gerçekçidir: “Genç bir komşusu varsa, neden olmasın!”

Doğaldır ki, bütün bu insanı güldüren gerçekçi-saptamalar, insanın genetik şifresinin çözümünden öncesi için geçerli olan şeyler... Genetik şifre

çözöldükten sonra, kaç yaşında olursa olsun, genine güvenen borazancıbaşı!..

MOTORU SICAK TUTMAK

Yine doksanlık bir ihtiyar, yirmi yaşında bir kıza aşık olur ve evlenirler. Bir yıl sonra doğum yapmak üzere karısını hastaneye getirir. Herkes şaşkınlık içindedir. Derken hemşire doğum odasından çıkarak, yaşlı kocayı kutlar: “Bir oğlunuz oldu, bunu nasıl başardınız?” “Ecc” der ihtiyar “motoru sıcak tutacaksın kızım!”

Ertesi yıl doksanlık ihtiyarın yirmilik karısı gene hamile. Doğum için aynı hastaneye gelinir. Doğum gerçekleşikten, nur topu gibi bir çocuk dünyaya geldikten sonra, hemşire şaşkınlık içinde yaşlı kocaya “sizi kutlarım, bu olağanüstü bir şey!” deyince, ihtiyar kıs kıs gülererek “Sana söyledim, motoru sıcak tutacaksın” der.

Bir sonraki yıl, ihtiyarın genç karısı bir kez daha hamile... Ve aynı hastane... Doğumhaneden çıkan hemşire yaşlı kocaya “Vay be, ne erkekmişsin!” der. İhtiyar her zamanki gibi “Motoru sıcak tutacaksın” diye cevap verince, hemşire

yanıtı yapıştırır: “Eh artık yağı değiş-tirseniz iyi olacak... Bu defaki zenci!..”

Adamın genine bakmak gerek önce. Sonra da “Komşuda pişer bize de düşer” hesabı değişik ırklardan genç komşuları olup olmadığına...

TAKIM TUTMA

Şaka bir yana, takım tutma da, başkalarının sırtından bedava bir sevinç yaşama değil mi bir bakıma. Başkalarının başarısını kendimizinmiş gibi yorumlayıp başarı açlığını doyururuz bu arada. Biz bir şey başaramasak da “bizimkiler”in başarısı yeter bize.

Oyuncular bile bir takıma bütün kalpleriyle bağlanmazken, çıkarları gereği bir o takımda bir bu takımda oynarken, fanatik taraftarların takımlarını tutmadaki inadı çok komik!

İşte hayatın içinden insanı gülümseten, belki de kahreden bir gerçek öykü:

Biri altı, diğeri dört yaşında iki kardeş... Büyüğü küçüğünü kıskanıyor. Büyüğüne soruyorum. “Hangi takımı tutuyorsun?” “Aslan Cim bom bom” diyor ve anatasının (anababasının) da hasta Galatasaraylı olduklarını ekliyor. “Peki ki küçük kardeşin?” diyorum. “O Fenerbahçeli” diyor. “O yaştaki çocuk nasıl Fenerbahçeli olur” diye hayretle soruyorum. Cevap çok hınzırca “Onu ben Fenerbahçeli yaptım” diyor ve nedenini açıklıyor. “Üzülün diye!”

Ne var ki, bu yıl çok iyi bir takım kurup şampiyon olacağımız müjdesini veriyor Fenerbahçeli yöneticiler. Gerçi her yıl bir rüya takım kurup, şampiyon olacağız diye uyutuluyoruz. Sezon sonunda gördüğümüz rüya ise kâbus! ■

Sevgili Dostlar

(Baş tarafı 1. sayfada)

O, büyük Sevgisinden dolayı sonsuz yükselme imkânı vermiştir. İnsanı çok korumakta, kollamakta, kolay bağışlamaktadır. İnsanın O'na yönelik bilinçli sevgisinden ve saygısından da çok mutlu olmaktadır.

Bu bilgilerden önem vereceğimiz şeyleri çok iyi görmemiz gerekmektedir. Biz sürekli bilgimizi artıracakız, gönülümüzü her çeşit geri, zararlı ve kötü duygulardan arındıracağız. En önemlisi de O'na ve O'nun varettiklerine, başta insan kardeşlerimize sevgimizi artıracakız. Herkese iyilik edecek, hizmet edecek, fedakârlık edecek ve sabır göstereceğiz. Böylece bir yandan bize her şeyimizi veren O Yüceye karşı borcumuzu öderken, aynı zamanda da mutlu olacağız ve yüceleceğiz. Parlak kaderimiz böyle çizilmiştir işte. Elbette şükrederiz. ■

En derin sevgilerimle
Dr. Refet Kayserilioğlu

Düşüncede Gizlenen Niyet

(Baş tarafı 27. sayfada)

Geçmişten bugüne insanın verdiği her eser aklın zaferidir. Şimdi önümüzde olan, geleceğimizi biçimlendiren her şeyin de aklın işi olduğu gibi... ama küçük, küçük olduğu kadar önemli bir nokta var ki, bunu es geçmemeli, görmezden gelmemeli. Ancak bu sayede aklın bulduğu gerçek bir zafere ve mucize payesine ulaşabilir, nesillere mutluluk ve sevinç getirebilir. Bu, akli çalıştıran düşüncenin içinde gizli kalan niyettir. Öyle gizlidir ki, kanser hücreleri gibi görülmez. Eğer doğru düşünce, kararlı ve kesin sevgiyle beslenmezse niyet daha çok gizlenir. Sahibinden bile saklanır. Üstelik niyet en hassas mikroskoplar da bile görülmez, bilinmez. Çünkü şekli ve biçimi yoktur. İyiliği ve kötülüğü vardır.

İyi niyet yaşamımıza iyiliği davet eder. Bizi güzelliklere ulaştırır. Güzel eser veren insan, nice güzelliklerin de bize ulaşmasına zemin hazırlar. Maya gibi başka hayırların özünü oluşturur. Güzel eser veren insanlar, Dünyadan ayrılırsalar bile güzellikle anılırlar, Edison gibi.

Kötü niyet ise Dünya'daki doğal dengelerin sarsılmasına, birçok canlı türünün yok edilmesine neden olur. Canlıların doğal yapısına kastedilebilir. Köpekler gibi insana can dostu olmuş varlıkları bize canavarlaştırabilir. Kötü niyetin, insandan insana bulaşıcı bir doğurganlığı vardır. Çünkü bizler telkine

açık varlıklarız. Ve ne yazık ki pek de doğru düşünceye önem vermeyecek kadar da hantallaştırıldık. Kolaya kaçırırız. Çoğunluğun gittiği yere gidiveririz. Şimdi Yerkürede yaşanan kötülüklerle bile kötü niyetin elinde oyuncak oldular.

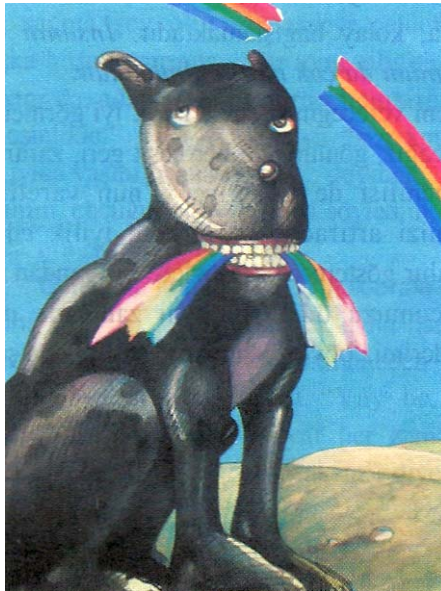
Kötülük arttıkça gönüllerini temizlememiş iyi insanların bile düşüncelerini etkileyerek köklenip, yayılır. Öyle bir an gelir ki, düşünceler bulanmaya ve donmaya başlar. Bu noktada insan dilek ve arzularının faydasızlığını göremez, yaptığıyla başka kötülüklerle halka olduğunu, bir iyi halkayı bozup, yok edecek işi yaptığını idrak edemez.

Sonuçta büyük pişmanlıklar yaşanır. Çekilen viedan azabı ne kadar yoğun olursa olsun, acının toplumda, insanda ve Evrende açtığı yarıklara kadar inip merhem olamaz. Kötülüğü yok edemez. Ama olmalı... kötülük kötülüğüyle kalmalı, etrafı kolayca çizilerek, sıçraması önlenmeli. Dünya'nın her ülkesinde yarışmalar tertiplenmeli, beyin fırtınaları sonucunda en mükemmel iyilik projelerine

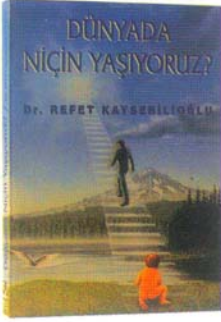
IMF'den ödüller, kredi tahsis edilmeli. Nobel ödülü verilmeli.

Böyle projeler, eminim ki, çocukca bir saflığı gönlünde saklayan, herkese doğru sevgiyi dürüstçe sergileyen insanların, düşüncelerinden doğabilir. Belki de şu anda bahçemde nara atan çocuklardan.

İllustrasyon:
Heinz Edelmanns

SEVGİ YAYINLARI

DÜNYADA NİÇİN YAŞIYORUZ
Dr. Refet Kayserilioğlu

DOĞRU YAŞAMA BİLGİLERİ
Dr. Refet Kayserilioğlu

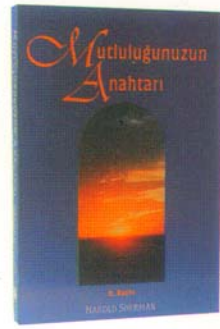
ÜSTÜN İNSAN OLMAK
Dr. Refet Kayserilioğlu

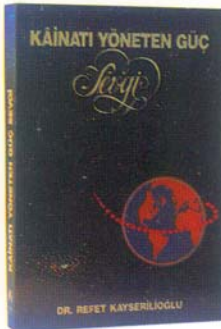
BİZİM CELSELERİMİZ

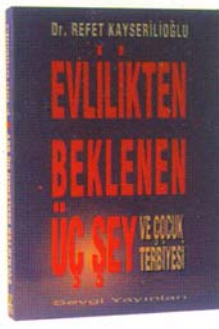
SEVİNİZ BİRLEŞİNİZ BİR OLUNUZ
Dr. Refet Kayserilioğlu

Mİ İTLULUĞUNUZUN ANAHTARI
Harold Sherman

KAINATI YÖNETEN GÜÇ
Dr. Refet Kayserilioğlu

EVLİLİKTE BEKLENEN ÜÇ ŞEY
Dr. Refet Kayserilioğlu

BİR CAN YOĞRULDU
Dr. Refet Kayserilioğlu

İsteme Adresi: SEVGİ YAYINLARI P.K. 471 Beyoğlu - İSTANBUL
veya: Taksim, Aydede Caddesi. Kıvılcım Apt. No: 4/5 Beyoğlu - İST.
Tel: (0212) 250 42 42

DR. REFET KAYSERİLİOĞLU

İŞİĞİ GÖRENLER

SEVGİ YAYINLARI

YENİ ÇIKTI

İŞİĞİ GÖRENLER

Dr. REFET KAYSERİLİOĞLU

Bu kitap; Işığı arayan, Doğruları, Gerçekleri özleyen gönlünüze,
Bir aydınlık olacaktır. Aslında insan, Doğduğu andan ölünceye kadar,
Gerçekleri arar... Işık peşinde koşan pervaneler gibi,
sıcak ışık kaynaklarına doğru, Yanması, kavrulması pahasına da olsa
Koşar...

Bütün kitapçılarda

Genel Dağıtım: Birleşim, Arkadaş Dağıtım, Artı Dağıtım

İsteme Adresi: Sevgi Yayınları, P.K. 471, Beşiközü 80090 İstanbul Tel: 252 85 85 - 250 42 42